

Företagsstöden under pandemin

Karolina Ekholm, Oskar Nordström Skans, Torsten Persson och
Anders Åkerman

Underlagsrapport till SOU 2022:10 Sverige under pandemin

Stockholm 2022

ISBN 978-91-525-0338-6

Företagsstöden under pandemin

Underlagsrapport för Coronakommissionen

Karolina Ekholm, Nationalekonomiska institutionen, Stockholms Universitet

Oskar Nordström Skans, Nationalekonomiska institutionen, Uppsala Universitet

Torsten Persson, IIES, Stockholms Universitet

Anders Åkerman, Avdeling for samfunnsøkonomi og finans, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

1 Inledning	2
2 Varför ge direkta företagsstöd?	4
3 Bakgrund till de studerade företagsstöden	5
4 Litteraturöversikt	8
5 Data och definitioner	10
5.1 Datakällor och restriktioner	10
5.2 Databearbetning	11
5.3 Beskrivning av datamaterialet	12
6 Företagande före och under pandemin	17
6.1 Omsättningsfall under 2020 jämfört med tidigare år	17
6.2 Konkurer 2020	20
6.3 Omsättningsförändringar och långsiktig bärkraft	22
7 Företagsstödens träffsäkerhet	24
7.1 Företagsstödens fördelning över företag: omsättningsförändringar och produktivitet	24
7.2 Företagsstödens fördelning över branscher där fler eller färre företag drabbats av stora omsättningsfall	27
7.3 Kunde opåverkade branscher ha identifierats i ett tidigt skede?	33
8 Sammanfattning och slutsatser	37
Referenser	39
Bilaga A Tekniskt appendix tillhörande avsnitt 7.2	42
A1 Ramverk	42
A2 Skattningar med hjälp av branschindikatorer	42
A3 Skattningar med hjälp av mer data	44

1 Inledning

När pandemin slog till mot Sverige under våren 2020 blev de ekonomiska effekterna dramatiska. Liksom i andra länder fick landet se ett snabbt och djupt fall i den ekonomiska aktiviteten (se Andersen m.fl. 2022, Ekholm m.fl. 2022). Den ekonomiska politiken fick snabbt en inriktning på att tillhandahålla stöd i olika former – förstärkta inkomststöd till individer, stöd till drabbade företag – förutom mer generellt verkande finans- och penningpolitiska åtgärder för att hålla uppe den ekonomiska aktiviteten. Företagsstöden tog dels formen av regelrätta bidrag, dels formen av krediter med särskilt generösa villkor. Sammantaget kom de ekonomiska åtgärder som regering och riksdag beslutat om, exklusive lån och garantier, att uppgå till knappt 400 miljarder kr för 2020 och 2021 ([Regeringskansliet 2021a](#)).

Att tillhandahålla stöd i en situation som pandemin kan motiveras på två sätt. Ett är att undvika att den inledande nedgången i ekonomisk aktivitet fortplantar sig genom ekonomin och leder in i en kris som fortplantar sig bortom de direkt berörda delarna av ekonomin, t ex via en finansiell kris efter omfattande kreditförluster. Det andra motivet är att ge stöd till de företag som får ta den värsta stöten och därmed tillhandahålla ett slags försäkring i efterhand mot negativa konsekvenser av en störning de varken kunnat förutse eller motverka (jfr Andersen 2022, avsnitt 4).

Vad gäller det förra motivet – att förhindra en bredare kris – kan man konstatera att det målet har uppnåtts. Det blev aldrig någon finansiell kris i spåren av pandemin, och den ekonomiska krisen fortplantade sig inte på det sätt som många bedömare befarade, trots det historiskt massiva fallet i ekonomisk aktivitet under andra kvartalet 2020. Det är ett rimligt antagande att de omfattande stöd som världens regeringar och centralbanker tidigt rullade ut satte stopp för en spridning av problemen. Olika slag av billiga krediter kan ha gett företag tillräckligt med likviditet för att fullgöra sina åtaganden och därmed brutit en dynamik liknande den djupa och långvariga recessionen vid den globala finanskrisen 2008-09. För detta har själva tillgången till stöd varit det centrala, inte huruvida stöden faktiskt blivit utbetalda. Vetskapen om stöden kan minska osäkerheten och få olika marknader att fungera så pass normalt att stöden aldrig behöver betalas ut.

I vilken mån man uppnått målet att i efterhand försäkra faktiskt drabbade företag är dock svårt att bedöma med mindre än att man studerar vart stöden har gått. Det är syftet med denna underlagsrapport, som fokuserar på de direkta stöden till svenska företag och deras träffsäkerhet. Graden av träffsäkerhet har inte bara betydelse för statens kostnader för att försäkra företag mot finansiell skada till följd av pandemin. Den kan också långsiktigt påverka produktivitetens utvecklingen. Att krisande företag slås ut och att deras anställda byter arbetsplats till mer produktiva företag är en viktig del av den ständigt pågående strukturomvandling som är en central förutsättning för ekonomisk tillväxt. Av denna anledning brukar den ekonomiska politiken – även under djupa kriser – inte försöka hjälpa krisande företag utan i stället hjälpa uppsagda personer hitta nya arbeten. Under pandemin har dock förutsättningarna varit annorlunda. Krisen har setts som temporär och orelaterad till underliggande, strukturella problem. Risker har varit uppenbara att tillfälliga svårigheter under krisen, helt i onödan, slår ut företag med god underliggande bärkraft. Men om stöden i stor utsträckning gått till företag vars ekonomiska svårigheter inte kommer sig av pandemin kan den underliggande strukturomvandlingen bli sämre och därmed dämpa tillväxten av produktiviteten och vår framtida levnadsstandard.¹

---

¹ Enligt OECD (2021) bör företagsstöd ges på ett sätt som är konkurrensmässigt neutralt. Organisationen förordar att stöd som går till i grunden bärkraftiga företag är transparenta, tidsbegränsade, konsistenta med mer långsiktiga mål för den ekonomiska politiken, samtidigt som de inte snedvrider konkurrensen på vare sig den inhemska eller internationella marknaden.

De stöd som varit tillgängliga för företag har varierat under pandemin liksom villkoren för stöden. Till sin omfattning har varit stödet vid korttidsarbete varit det viktigaste. Enligt regeringens bedömning i september 2021 uppgick det till drygt 36 miljarder kr åren 2020-21. Därefter kommer nedsättningen av arbetsgivaravgifter om knappt 30 miljarder kr, ersättningen för höga sjuklönekostnader om knappt 18 miljarder kr och omställningsstödet baserat på omsättningstapp om knappt 13 miljarder kr ([Regeringskansliet 2021a](#)). Utöver dessa direkta stöd fanns även ett omsättningsstöd till enskilda näringsidkare och handelsbolag, ett hyresstöd, ett evenemangsstöd, en skattereduktion för investeringar i inventarier och en tillfälligt slopad förmånsbeskattning för gåvor till anställda ([Regeringskansliet 2021b](#)).

I denna rapport fokuserar vi på fyra av stöden under 2020: den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter, stödet vid korttidsarbete, omställningsstödet och hyresstödet. Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna, stödet vid korttidsarbete och omställningsstödet är omfattande stöd sett till de utbetalda beloppen. Det gäller även ersättningen för höga sjuklönekostnader, men träffsäkerheten i det stödet är mindre intressant att studera då utformningen helt kopplar stödet till om företaget drabbats av omfattande sjukskrivningar eller ej.² Skälet att studera hyresstödet, som avslutades i september 2021 och omfattade ett förhållandevis lågt utbetalat belopp,³ är att det – till skillnad från de andra stöden – riktade sig mot vissa specifika branscher. Det hade därmed en utformning som potentiellt kan ha gjort det mer träffsäkert.

Som en bakgrund belyser vi först hur företagens situation förändrades under 2020. Vi visar att betydligt fler företag fick se betydande omsättningsfall under 2020 än under ett vanligt år. Men omsättningsfall är mycket vanliga även under vanliga år. Enligt vår analys skulle två tredjedelar av alla företag med betydande fall i omsättningen under pandemiåret 2020 ha fått ett lika stort fall under normala tider. Den normala volatiliteten i omsättning är stor, framför allt för de minsta företagen. Men vi visar att, även bland företag med mer än 250 anställda, nästan hälften av företagen med betydande omsättningsfall under 2020 skulle ha fått sådana även utan pandemin.

Vi visar också att företag med betydande omsättningsfall under normala tider har lägre sannolikhet att överleva. Om de överlever har de i genomsnitt lägre produktivitet än andra företag i samma snävt definierade bransch. Det tyder på negativa långsiktiga konsekvenser av att stödja företag vars omsättningsfall inte kommer sig av pandemin.

Antalet konkurser ökade tidigt under krisen när stöden ännu inte fanns på plats, men blev därefter lägre än under vanliga år, trots den massiva kontraktionen i många företag. Det tyder på att stöden varit tillräckligt generösa för att rädda de flesta företag som drabbats av krisen, och kanske mer än så. Risken är att man också har stött företag som hamnat i svårigheter av helt andra skäl. I så fall har stöden bidragit till att föra över samhällets resurser till mindre produktiva delar av ekonomin och kanske till företag som ändå kommer att gå under i ett senare skede.

Vår rapport visar att merparten av företagsstöden under 2020 hamnade i de hårdast drabbade branscherna. I det avseendet har de varit förhållandevis träffsäkra. Men en ganska betydande del av stöden har hamnat hos företag som verkar i branscher där data inte pekar på några betydande kriseffekter. Särskilt gäller detta den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgiften och stödet vid korttidsarbete, som i relativt stor utsträckning gått till företag som verkar i branscher där pandemin inte lämnat något särskilt avtryck. Att nedsättningen av arbetsgivaravgiften har haft låg träffsäkerhet följer av dess generella utformning. Samtidigt är det är troligtvis just denna aspekt som gjorde det

---

² Staten tog hela sjuklönekostnaden under perioden april-juli 2020. För perioden augusti 2020-september 2021 ersattes sjuklönekostnaderna med olika procentsatser beroende på hur höga kostnader var ([Försäkringskassa.se: Om sjuklönekostnader för dig som är arbetsgivare](#)).

³ Enligt rapportering i [Sveriges radio i juli 2021](#) hade knappt 1,5 miljarder kr betalats ut.

möjligt att införa stödet tidigt under pandemin, när behovet av stöd var särskilt utbredd i och med att stora delar av ekonomin var påverkad.

I rapporten ställer vi också frågan om det hade gått att öka stödets träffsäkerhet, givet den information som fanns tillgänglig vid beslutstillfällena. Vi finner att det *i princip* hade varit möjligt att med god precision tidigt under krisen identifiera stora delar av ekonomin som skulle komma att klara sig väl och därmed utforma stöden på ett mer träffsäkert sätt. Det hade dock krävt bättre och snabbare tillgång till ekonomiska data än de finansdepartementet besatt under våren 2020. Rapportens resultat illustrerar därmed hur en bättre försörjning med ekonomiska realtidsdata kan användas för att utforma träffsäkra stödåtgärder i turbulenta tider, till exempel i framtida kriser.

I det följande diskuterar vi först motiven för att ge direkta stöd till företag i en kris av samma typ som pandemin och vilka konsekvenser sådana stöd kan få. Vi ger sedan en bakgrund till de studerade företagsstöden och en översikt av existerande forskning om effekterna av företagsstöd i samband med pandemin. Därefter redogör vi för den data och de definitioner som rapporten bygger på. I analysen av företagsstöden börjar vi med att dokumentera volatiliteten i företagsomsättning under normala ekonomiska förhållanden och jämför situationen under 2020 med tidigare år. Vi pekar på sambanden mellan stora omsättningsfall i normala tider samt framtida produktivitet och överlevnadssannolikhet. Sedan analyserar vi stödets träffsäkerhet genom att studera hur de fördelar sig på olika typer av företag. Vi beskriver även hur stöden fördelat sig på branschnivå i relation till den andel av företagen i varje bransch som haft ett stort omsättningsfall under pandemin. Slutligen analyserar vi i vilken utsträckning man hade kunnat identifiera branscher som inte behövde särskilda stödinsatser med hjälp av den information som i princip fanns tillgänglig under våren 2020. Det avslutande avsnittet sammanfattar våra resultat och slutsatser.

2 Varför ge direkta företagsstöd?

Som nämndes i inledningen är den ständigt pågående strukturomvandlingen, där vissa företag skär ned och kanske går under samtidigt som andra etablerar sig och expanderar, en viktig förutsättning för tillväxten i ekonomin. Det är en omvandlingsprocess som över tiden, åtminstone i genomsnitt, innebär att samhällets resurser förs över till verksamheter där de genererar högre avkastning. Därmed bidrar den till ökad produktivitet och stigande realinkomster. Samtidigt kan den leda till höga kostnader för de individer som drabbas av företags neddragningar och nedläggningar.

Att resurser som flyttar mellan företag och branscher är centrala drivkrafter bakom produktivitetstillväxt finns det starkt stöd för i forskningslitteraturen (se t.ex. Bartelsman m.fl. 2013, Andrews m.fl. 2015, Heyman m.fl. 2021). Det är väl dokumenterat att det kan finnas stora skillnader i produktivitet mellan företag inom även snävt definierade branscher och att företagen med högre produktivitet tenderar att vara större, vilket man skulle förvänta sig om det finns drivkrafter som pressar resurserna mot de högproduktiva delarna av branschen.

I en ekonomi med stort handelsberoende, som den svenska, är en viktig underliggande drivkraft bakom omvandlingstrycket den internationella konkurrens som stora delar av näringslivet möter. Traditionellt sett har den svenska strategin varit att bejaka ett sådant omvandlingstryck, samtidigt som det finns system på plats för att lindra de negativa konsekvenserna för den enskilde (Eliasson m.fl. 2021). Denna tradition går långt tillbaka i tiden. Den kan sägas utgöra en väsentlig komponent i den under efterkrigstiden inflytelserika Rehn-Meidnermodellen, vilken utgör ett ramverk för den ekonomiska politiken formulerad av de två LO-ekonomerna Gösta Rehn och Rudolf Meidner i början av 1950-talet (se t.ex. Erixon 2003). Enligt detta ramverk skulle inte företagens vinster skyddas av att staten agerade för att hålla uppe efterfrågan på deras produktion eller av att arbetstagarna accepterade låga löner, utan företag med lönsamhetsproblem skulle tillåtas gå omkull. För att hantera problemen med friställd arbetskraft innefattade ramverket en aktiv arbetsmarknadspolitik, med omskolning, flytt hjälp och en statlig arbetsförmedling som viktiga komponenter. Att frikoppla lönenivåerna från de

enskilda företagens bärkraft utgjorde grundbulten i den solidariska lönepolitiken och var ett fackligt krav som syftade till att undvika negativ lönepress. Men det hade också konsekvensen att skapa ett kontinuerligt omvandlingstryck på mindre produktiva företag och antogs därför också bidra till produktivitetstillväxten.

Under 1970-talet och början av 1980-talet gick staten trots allt in med omfattande stöd till krisande branscher, som varvs-, gruv- och stålindustrin. Erfarenheterna från denna period var dock inte särskilt positiva. Stöden kostade staten mycket pengar och i slutändan klarade sig inte företagen i den internationella konkurrensen. Under de senaste decennierna har därför den huvudsakliga inriktningen på politiken varit att undvika statlig intervention för att rädda existerande jobb och istället fokusera politiken på att underlätta den process som ska leda till att friställd arbetskraft hittar nya jobb (Eliasson m.fl. 2021).

Under coronapandemin har dock förutsättningarna i många avseenden varit annorlunda. När pandemin medförde en snabb nedgång i den ekonomiska aktiviteten under våren 2020 fanns det inte några uppenbara underliggande strukturella problem, utan det handlade om en helt extern störning som på goda grunder kunde antas vara temporär. I denna situation var risken uppenbar att företag med god underliggande bärkraft skulle slås ut helt i onödan, med samhällsekonomiska kostnader i form av onödig kapitalförstöring som konsekvens.⁴ En utgångspunkt för de olika företagsstöden som har tillhandahållits under denna period har varit att undvika sådan kapitalförstörelse och därmed kunna ha ett så gott utgångsläge som möjligt för ekonomisk återhämtning när pandemin inte längre lägger restriktioner i vägen. Kapital ska i detta sammanhang förstås i sin vidaste mening, vilket innefattar relationer mellan olika ekonomiska aktörer som kan ha byggts upp under lång tid och krävt betydande investeringar. Stöden har sammantaget syftat till att underlätta bibehållna relationer mellan arbetsgivare och arbetstagare, företag och leverantörer, hyresvärdar och hyresgäster samt låntagare och kreditgivare.

Men omfattande direkta stöd som ges utan motprestation innebär samtidigt en risk för att det omvandlingstryck som i vanliga fall driver på strukturomvandlingen och produktivitetens utvecklingen hämmas. Stödet till korttidsarbete är dessutom utformat så att det utgår förutsatt att företaget drar ned på sin verksamhet. Därför är det viktigt att analysera om stöden har varit mer generösa än vad som behövs för att undvika onödig kapitalförstöring.

3 Bakgrund till de studerade företagsstöden

Som nämnts kommer vi i denna rapport att studera den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter, stödet vid korttidsarbete, omställningsstödet och hyresstödet. En sammanställning av de stöd som var tillgängliga för företag under 2020 ges i Tabell 1.

Tabell 1 Fyra direkta företagsstöden under 2020 relaterade till Covid-19-pandemin

Stödform	Period	Utbetalning	Omfattning av stöd och kvalificeringsgrund
Sänkta arbetsgivaravgifter	Började tillämpas 6 april 2020 och kunde erhållas för perioden mars-juni 2020	Minskade inbetalningar till Skatteverket med	Nedsättning av arbetsgivar- och löneavgift från 30,45 procent så att endast ålderspensionsavgift på 10,21 procent betalades för som högst 30 anställda på den del av den avgiftspliktiga ersättningen till den

⁴ Det samhällsekonomiska motivet för att ge företagsstöd i en situation som denna bygger på att det finns kostnader förknippade med att lägga ned och starta upp företag och att ägare inte alltid har möjlighet att diversifiera sina investeringsportföljer så att de kan undvika exponering mot särskilt hårt drabbade företag (jfr Henriksen m.fl. 2020).

		knappt 28 miljarder kr. ⁵	anställda som uppgick till högst 25 000 kr per månad. Krävde att arbetsgivare kryssade i ruta för växastöd i arbetsgivardeklarationen.
<i>Stöd vid korttidsarbete</i>	Stöd kunde sökas retroaktivt för tidigast 1 mars 2020 för sex månader med möjligheter till förlängning i tre månader.	Tillväxtverket betalade ersättning till arbetsgivaren, arbetstagaren fortsatte att få lön. Totalt utbetalat belopp 2020 enligt statens årsredovisning: 35,14 miljarder kr	Omfattade arbetsgivare som är juridiska personer eller fysiska personer som bedriver näringsverksamhet. Ersättning för anställdas nedsatta arbetstid 20, 40 eller 60 procent (80 procent möjligt under maj-juli 2020). Staten ersatte kostnaden för 75 procent av nedsättningen upp till ett lönetak på 44 000 kr. Arbetsgivaren och arbetstagaren delade på kostnaden för resterande 25 procent. Utgick från vilka som var anställda den kalendermånad som inföll tre månader före den månad då ansökan inkom eller månaden som inföll tre kalendermånader innan startmånaden för perioden som företaget sökte stöd för, beroende på vilken av dessa som inföll tidigast. ⁶ Gällde såväl varslade som uppsagda under uppsägningsperioden. Inte tillgängligt för skattefinansierade företag och omfattade inte i princip tillfälligt anställda eller konsulter. Förutsatte stöd för korttidsarbete i centrala/lokala kollektivavtal eller i egna avtal.
<i>Hyresstöd</i>	Stöd kunde erhållas för perioden april-juni 2020	Stödet betalades till hyresvärdar som lämnat rabatt till hyresgäster inom i förväg angivna utsatta branscher. Handlades av länsstyrelserna och utbetalades av Boverket. Totalt utbetalat belopp 2020 enligt statens	Kopplat till rabatt från hyresvärden. 50 procent av den nedsatta fasta hyran, det vill säga den rabatt som hyresvärden och hyresgästen kom överens om för perioden. Max 25 procent av den ursprungliga fasta hyran. Branscher, definierade på 3-respektive 5-siffrersnivå.

⁵ Som förklaras närmare i avsnitt 5.1 går det i data inte att särskilja den temporära nedsättningen av arbetsgivaravgifterna från det så kallade växa-stödet, vilket ges till enmansföretag när de anställer sin första medarbetare. Enligt Skatteverkets uppgifter om växa-stödet minskade inbetalningarna med 27,95 miljarder kr mars-juni 2020, vilket kan jämföras med 0,07 miljarder kr motsvarande period 2019 när stödet enbart gick till enmansföretagare som anställde för första gången. På basis av dessa uppgifter bedöms kostnaden för den temporära nedsättningen av arbetsgivaravgiften ha varit knappt 28 miljarder kr.

⁶ Enligt en dom i Högsta förvaltningsdomstolen 2021-06-18 ska jämförelsemånaden vara den kalendermånad som infaller tre månader innan Tillväxtverket fattade beslut om godkännande av stöd. Efter detta har Tillväxtverket erbjudit berörda möjligheten att ändra jämförelsemånad till Högsta förvaltningsdomstolens definition.

		årsredovisning: 1,35 miljarder kr	
<i>Omsättningsstöd</i>	Beslutades om i november 2020, men kunde erhållas retroaktivt från mars 2020	Beslut fattades av länsstyrelsen och stödet betalades ut av Boverket Totalt utbetalat belopp 2020 enligt statens årsredovisning: 339 miljoner kr	Gällde för enskilda näringsidkare och handelsbolag och hade motsvarande utformning som omställningsstödet. Stödet till enskilda näringsidkare kunde lämnas med 75 procent av det faktiska omsättningstappet för stödperioderna (90 procent november-december). Kunde sökas av enskilda näringsidkare vars omsättning översteg 200 000 kr (180 000 kr november-december) för 2019. Stödet uppgick till maximalt 120 000 kr för perioden mars-juli, 72 000 kr augusti-oktober och 48 000 kr november-december. Stödet till handelsbolag kunde användas av handelsbolag med minst en fysisk person som delägare och utformades med utgångspunkt i reglerna och perioderna för omsättningsstödet till enskilda näringsidkare. Nettoomsättningen under 2019 behövde uppgå till minst 200 000 kr per delägare i handelsbolaget (180 000 kr november-december).

Källor:

Hensvik och Skans (2020)

Lanstyrelsen.se: [Stöd för sänkta hyror i utsatta branscher](#)

Regeringen.se: [Omställningsstöd för företag, Regeringens skrivelse 2020/21:101. Årsredovisning för staten 2020, Omsättningsstöd till enskilda näringsidkare, Omsättningsstöd till handelsbolag med minst en fysisk person som delägare](#)

Skatteverket.se: [Omställningsstöd till följd av corona](#)

Tillväxtverket.se: [Korttidsarbete 2020](#)

Sänkningen av arbetsgivaravgifterna gällde under perioden mars-juni 2020. Den innebar en betydande skattelättnad för företagen i och med att den minskade deras skattebetalningar med nästan 30 miljarder kr.

Det stöd som utgick vid korttidsarbete under 2020 var ett temporärt stöd som upphörde att gälla 30 september 2021, för att ersättas av ett permanent stöd med delvis annorlunda, mindre generös utformning. Stödet utgår från olika permitteringsnivåer och det temporära stödet innebar att staten betalade för 75 procent av arbetstidsminskningen upp till ett lönetak på 44 000 kr i månaden. En förutsättning för stödet är att företaget har stöd för korttidsarbete i avtal med de anställda.

Omställningsstöd har getts som ett bidrag till att täcka fasta kostnader för företag med minst 250 000 kr i nettoomsättning. När stödet infördes var kravet att företagets nettoomsättning skulle ha minskat med 30 procent eller mer till följd av coronapandemin i förhållande till motsvarande period som stödperioden 2019. Under perioden maj-oktober var dock kravet högre: ett omsättningsfall med minst 40 procent under maj och augusti-oktober och ett omsättningsfall med minst 50 procent under juni-juli. Under hösten 2020 beslutades om ett omsättningsstöd med motsvarande utformning som omställningsstödet, men riktat till enskilda näringsidkare och handelsbolag.

Hysesstödet innebar ett stöd som betalades ut till en hyresvärd som hade sänkt lokalhyran för hyresgäster i ett antal preciserade utsatta branscher. Stödet utgick med 50 procent av den nedsatta hyran.

Av tabellen framgår att de direkta stöden innebar en kostnad i termer av ökade offentliga utgifter och minskade skatteintäkter motsvarande drygt 70 miljarder kr 2020.

Det finns flera omständigheter som påverkar vilken utformning direkta stöd till företag kan ha. En viktig faktor är att eventuella stöd behöver vara förenliga med EU:s statsstödsregler. Dessa regler skapar tydliga begränsningar när det gäller möjligheterna att ge riktade stöd, dvs stöd som riktas till specifika företag eller branscher. Att ge generella stöd, som skattereduktioner av typen nedsättningar av arbetsgivaravgifter som riktas mot samtliga företag, går dock typiskt sett bra (Europeiska kommissionen 2020, avsnitt 5). Sådana stöd har genom sin konstruktion dålig träffsäkerhet i betydelsen att de inte kommer att vara särskilt riktade mot de företag som verkligen drabbats av coronapandemin. Att ett av de viktigaste stöden i termer av omfattning varit just nedsättning av arbetsgivaravgifter kan eventuellt förklaras med att dess utformning inte krävde en prövning i förhållande till EU:s statsstödsregler. Den nedsättning av arbetsgivaravgifter som infördes tidigt under pandemin, i april 2020, gällde bara under perioden 1 mars till 30 juni 2020 och kan möjligen ses som en temporär lösning för att få ut företagsstöd snabbt. En nedsättning av arbetsgivaravgifter för just unga (19-23 år) infördes dock långt senare, i början av 2021. Denna åtgärd kan eventuellt ifrågasättas med avseende på träffsäkerhet, men kommer inte att studeras närmare här.

Samtidigt tydliggjorde Europeiska kommissionen på ett tidigt stadium att man avsåg att vara relativt generös och snabb med att ge medlemsstaterna tillstånd att ge riktade statsstöd i samband med pandemin. Kommissionen konstaterade redan i mitten av mars 2020 att Covid-19-utbrottet var en exceptionell händelse som motiverade godkännande av statligt stöd från medlemsstaterna för att avhjälpa skador orsakade av denna händelse (Europeiska kommissionen 2020, bilaga 3). Det som har varit viktigt för att stöden ska ha kunnat godkännas är att det har funnits ett direkt orsakssamband mellan det beviljade stödet och de skador som uppstår till följd av pandemin. I kommunikation från kommissionen har det tydliggjorts att man kan bevilja temporärt bidrag för att täcka fasta kostnader förutsatt att det mottagande företagets omsättning fallit minst 30 procent i förhållande till motsvarande period 2019 (Europeiska kommissionen 2021, avsnitt 3.12). Det är precis en sådan utformning som omställningsstödet har haft och det har därmed varit tydligt att det skulle bedömas vara förenligt med statsstödsreglerna. Att stöd vid korttidsarbete skulle bedömas förenligt med statsstödsregler var tydligt i och med kommissionen själv föreslog inrättandet av ett finansiellt instrument kallat SURE på 100 miljarder euro som framför allt skulle användas för att finansiera system för korttidsarbete eller liknande åtgärder för att skydda anställda och egenföretagare (Europeiska unionens råd 2020).⁷

Till följd av Sveriges EU-medlemskap har alltså utformningen av företagsstöd under coronakrisen påverkats av de regler som gäller på EU-nivå. Till detta kommer begränsningar på hur snabbt nya stöd kan införas givet våra egna lagstiftningsprocesser. Som grundregel tar det längre tid att införa helt nya typer av stöd än att ändra generositeten i existerande stöd, som redan införlivats i lagstiftningen och tillämpats enligt kända processer.

4 Litteraturoversikt

I forskningslitteraturen finns ett flertal studier av ändamålsenligheten i de företagsstöd som ges som en del av den reguljära industripolitiken. Det handlar i stor utsträckning om stöd till företag i regioner som släpar efter sysselsättnings- och inkomstmässigt samt till företag som bedöms ha svårare att få finansiering än andra, företrädesvis små och medelstora företag (t.ex. Busso m.fl., 2013, Bronzini och Iachini 2014, Kline och Moretti 2014, Criscuolo m.fl. 2019). Lite förenklat kan sägas att resultaten

---

⁷ SURE står för Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency.

stödjer uppfattningen att företagsstöd har positiva effekter på sysselsättning och löner i små företag som får stöd, men inte nödvändigtvis i större företag. Samtidigt kan andra företag påverkas negativt genom att de får svårare att rekrytera och attrahera finansiering.

För att bedöma effekten av företagsstöd i en situation som under pandemin behöver man dock ta hänsyn till att det handlar om tidsbegränsade stöd, som ges i en speciell situation då företagen pressas av ett bortfall av efterfrågan och kanske av svårigheter att upprätthålla verksamheten till följd av problem med tillgång till insatsvaror och exceptionell sjukfrånvaro. Det innebär att resultat från andra studier av företagsstöd under coronapandemin eller från tidigare episoder av dramatiska fall i den ekonomiska aktiviteten är mer relevanta för frågeställningarna i denna rapport.

Stöd vid korttidsarbete har kommit att användas av ett flertal länder i framför allt Europa under pandemin (OECD 2020, Andersen m.fl. 2022, avsnitt 5). För denna typ av stöd finns det studier som analyserar konsekvenserna av de stöd som betalades ut i samband med den globala finanskrisen. En tidig studie av Boeri m.fl. (2011) fann att stöd vid korttidsarbete visserligen hade minskat arbetslösheten under den recession som följde på den globala finanskrisen, men till priset av en betydande minskning av ekonomisk effektivitet. Betydligt färre jobb räddades än deltagare i korttidsstöden. De varnade också för att stöd vid korttidsarbete skulle kunna ha en negativ effekt på sysselsättningen i en återhämtningsfas. Liknande resultat presenteras i en studie av korttidsstödet i Tyskland 2009-2010 (Cooper m.fl. 2017). Stödet verkade ha minskat arbetslösheten i en sådan djup recession som det handlade om då, men verkar samtidigt ha lett till en sämre allokering av arbetskraften och därmed till minskad ekonomisk effektivitet. Enligt Balleer m.fl. (2016) har det tyska korttidsstödet generellt sett en kontracyklisk stabiliserande effekt på sysselsättningen, men diskretionära förändringar för att göra stödet mer generöst i en särskilt djup nedgång har inte det. Deras förklaring är att sådana förändringar endast leder till en subventionering av företagens kostnader för anställda som ändå inte skulle ha friställts. Liknande resultat har presenterats för Frankrike. Enligt (Cahuc m.fl. 2021) var det stöd som betalades ut 2009 effektivt när det gäller att hålla uppe sysselsättningen i de hårdast drabbade företagen. Men för företag som inte var lika hårt drabbade tycks de inte ha räddat jobb, utan snarare lett till minskade arbetade timmar för personer som ändå skulle ha behållits i arbetsstyrkan. Kostnaden per räddat jobb beräknas ha varit 45 procent av den genomsnittliga årliga arbetskraftskostnaden per jobb.

Det finns också studier som syftar till att utvärdera effekterna av de företagsstöd som betalats ut i samband med coronapandemin. I de flesta avancerade ekonomier har företagsstöden varit omfattande och involverat samma typ av åtgärder som i Sverige, dvs uppskjutna skatter, kreditgarantier och direkta stöd som syftar till att rädda jobb. Liksom i Sverige har en nedgång i antalet företagskonkurser jämfört med tidigare år noterats i många länder (Crisuolo 2021, Figur 6). Det har föranlett analyser av huruvida det finns tendenser till att stöden gått till så kallade zombieföretag, vilket är företag som har så svag finansiell position att de hade försvunnit från en välfungerande marknad.⁸

I Frankrike har en kommitté haft i uppdrag att utvärdera effekterna av företagsstöden. Enligt deras slutrapport har de franska stöden fördelats relativt jämt över företag med olika produktivitet och inte märkbart hämmat strukturomvandlingen (Committee on the Monitoring and Evaluation of Financial Support Measures for Companies Confronted with the Covid-19 Epidemic 2021).⁹ De fann att den andel av företag som mottagit stöd som kan klassas som zombieföretag ungefär motsvarade deras andel i ekonomin. Enligt en studie av företagsstöd i Finland, Kroatien, Slovakien och Slovenien hade

---

⁸ Zombieföretag kan definieras på olika sätt. Själva begreppet går tillbaka till den finansiella kris som drabbade Japan under 1990-talet och avsåg då företag som var så högt skuldsatta att de inte kunde betala tillbaka sina lån, men ändå fortsatte att få tillgång till krediter av sina banker. I en studie av OECD definieras de som företag som är minst 10 år gamla och vars ränteutgifter har överstigit rörelseintäkterna under de tre senaste åren (McGowan m.fl. 2017).

⁹ En del av resultaten från kommitténs arbete rapporteras kortfattat på engelska i Coeuré (2021) och Bénassy-Quéré m.fl. (2021). Se även Cros m.fl. 2021.

högproduktiva företag högre sannolikhet att få stöd och författarna drar slutsatsen att stöden på marginalen bidrog till ökad snarare än minskad produktivitet (Bighelli m.fl., 2021).

En studie av Harasztosi m.fl. (2021) utnyttjar information om företag från hela EU som Europeiska Investeringsbanken samlar in för att analysera effekten av företagsstöd av olika slag, inklusive uppskjutna skattebetalningar och förmånliga krediter. Enligt deras data är Sverige ett av de länder med den högsta stödintensiteten definierat som andel företag som erhållit minst en typ av stöd. I Sverige rapporteras cirka 65 procent av företagen ha fått stöd, vilket kan jämföras med genomsnittet på 56 procent för hela EU. Deras statistiska analys av över 11 000 företag från EU:s medlemsländer tyder på att företag med låg produktivitet före pandemin hade större sannolikhet att få stöd än företag med hög produktivitet. Den ger dock inget stöd för att företag som kan karaktäriseras som zombieföretag skulle ha gynnats.

5 Data och definitioner

5.1 Datakällor och restriktioner

Denna studie använder mikrodata som beskriver svenska företags omsättning, sysselsättning och mottagande av ekonomiskt företagsstöd. All data är insamlad inom ramen för ett forskningsprojekt om effekter av covid-19 som leds från Stockholms universitet.

Vi fokuserar genomgående på stöd som utbetalats för verksamhet under 2020 och inkluderar enbart verksamheter som bedrivs i form av aktiebolag (juridisk form 49, övrigt aktiebolag) enligt skatteverkets momsregister. För varje år som ingår i vår studie, vilket innefattar tre år före 2020, inkluderar vi de bolag som hade en omsättning om minst 250 000 kr och minst en anställd under föregående år. Gränsen på 250 000 motsvarar den nedre gränsen för att få omställningsstöd. Vårt mått på omsättning, bransch och antal anställda kommer från Skatteverkets momsregister. Begreppet bransch syftar genomgående på 5-siffrig SNI-kod. Momsuppgifterna levererades den 21 april 2021 av Skatteverket. För 2019 och 2020 betraktas de fortfarande som preliminära. I delar av analysen använder vi även uppgifter om utbetalda lönesummor, vilka kommer från företagens arbetsgivardeklarationer.

Uppgifter om de nedsatta arbetsgivaravgifterna kommer från Skatteverket. För att förenkla framställningen kommer vi att beskriva nedsättningen som ett utbetalat stöd, även om det i realiteten handlar om en reducerad skattebetalning. Nedsättningen gällde högst 30 anställda och innebar att arbetsgivaren enbart behövde betala ålderspensionsavgiften på 10,21 procent för dessa på den del av deras lön som uppgick till högst 25 000 kronor. Till sin konstruktion var nedsättningen densamma som för det så kallade växa-stödet, vilket är ett tidsbegränsat stöd som syftar till att uppmuntra enmansföretagare att anställa personal genom att minska kostnaderna för att anställa den första medarbetaren.¹⁰ Företag som önskade en nedsättning av arbetsgivaravgifterna behövde därför kryssa i samma ruta på deklaraionsblanketten som används för växa-stödet. En konsekvens av detta är att Skatteverkets data inte särskiljer dessa två stöd. Vi använder dock bara data för perioden mars till och med juni då nedsättningen var aktiv och eftersom vi begränsar oss till att studera aktiebolag fångar vi inte den grupp av enskilda näringsidkare och handelsbolag som kan antas utgöra en väsentlig del av de företag som beviljas växa-stöd. Den totala nedsättningen på aggregerad nivå (dvs. växa-stödet + nedsättningen av arbetsgivaravgiften) var under perioden mars-juni 2020 mångdubbelt större än när enbart växa-stödet var tillgängligt.¹¹ Därför bedömer vi att sammanblandningen av nedsättningen av

---

¹⁰ Sedan 1 juli 2021 gäller en tidsbegränsad utvidgning av växa-stödet som innebär att nedsättningen omfattar de två första anställda i företaget. Utvidgningen gäller till 31 december 2022.

¹¹ Som framgår av en fotnot i Tabell 1 utgjorde växastödet ett stöd i storleksordningen 100 miljoner kr under perioden mars-juni året före och efter 2020, vilket ska jämföras med de knappa 30 miljarder kr som det handlar om under motsvarande period 2020.

arbetsgivaravgiften och växa-stödet inte utgör en avgörande brist i datamaterialet. I våra data uppgår den totala nedsättningen för alla verksamheter - oberoende av juridisk form – till 27,8 miljarder kronor.

Uppgifter om stödet vid korttidsarbete kommer från Tillväxtverket och anger totalt nettoutbetalt belopp till varje företag under 2020. Begreppet nettoutbetalt belopp innebär att uppgifterna är korrigerade för beslut om återbetalning i de fall då företagen inte valt att göra så stora arbetstidsförkortningar som de ursprungligen sökte bidrag för. Uppgifterna är registrerade i januari 2022, men betraktas fortfarande som preliminära av Tillväxtverket. Företag som ville använda korttidsarbete under december 2020 kunde välja att antingen använda systemet för 2020 eller systemet för 2021. De data vi använder beaktar dock bara de utbetalningar som härrör från systemet för 2020. Enligt dessa data uppgår det totala stödet vid korttidsarbete för alla verksamheter - oberoende av juridisk form – under 2020 till 31,3 miljarder kronor.

Uppgifter om omställningsstödet kommer från Skatteverket och innefattar stöd som utbetalats för omsättningsfall under 2020. Data är uttagna från Skatteverkets system i juni 2021. Enligt dessa data uppgår kostnaden för omställningsstödet för alla verksamheter - oberoende av juridisk form – till 9,13 miljarder kronor.

Uppgifter om hyresstödet kommer från Länsstyrelsen i Västra Götaland, som är den myndighet som samordnat insamlandet av data från de olika regionerna. Uppgifterna levererades i juni 2021. Enligt dessa data uppgår kostnaden för hyresstödet för alla verksamheter - oberoende av juridisk form – till 1,28 miljarder kronor.

Som framgår av framställningen ovan är de uppgifter vi använder oss av i rapporten delvis preliminära. Sammantaget uppgår de stöd som våra grunddata fångar till cirka 70 miljarder kronor, vilket överensstämmer väl med summan av stöden såsom de rapporterats i statens årsredovisning för 2020 och av Skatteverket (se Tabell 1). Det finns dock skillnader både uppåt och nedåt mellan vad våra data fångar och vad som rapporteras i Tabell 1 för de enskilda stöden. Detta hänger förmodligen samman med att det pågått processer där stöd betalats ut retroaktivt och betalats tillbaka även efter 2020 och att det därför spelar roll exakt när data har extraherats för utfallet. Att uppgifterna är delvis preliminära innebär att resultaten kan komma att förändras vid senare analyser. Vi gör dock bedömningen att det är osannolikt att de övergripande slutsatser vi drar i rapporten kommer att påverkas av framtida datarevisioner.

5.2 Databearbetning

I fall där vi illustrerar data som bygger på att vi kan analysera hur det gått för olika företag inom samma bransch inkluderar vi bara branscher med minst 30 företag. Genomgående får vi en väldigt likartad bild om vi istället inkluderar alla företag och grupperar branscherna till percentiler.

I delar av analysen studerar vi företagens arbetsproduktivitet definierat som omsättning dividerat med lönesumma. Eftersom våra data täcker hela näringslivet och produktionsprocesserna kan se mycket olika ut i olika delar av näringslivet riskerar ett sådant mått att bli trubbigt. Det är till exempel knappast meningsfullt att jämföra arbetsproduktiviteten mellan restauranger och stålverk. Däremot kan det vara meningsfullt att jämföra produktiviteten mellan olika restauranger. Av detta skäl bygger vår analys av arbetsproduktivitet på att vi rangordnar företagen *inom* varje bransch i lika stora grupper. Oftast använder vi deciler rangordnade från 1 till 10 (median 5,5) där grupp 1 fångar de 10 procent av företagen inom varje bransch som har den lägsta omsättningen per lönesumma. Vi använder lönesumman istället för antal anställda (när vi kan) eftersom lönesumman också fångar upp hur mycket de anställda arbetar. Dessutom hanterar måttet skillnader i produktion som beror på *vilka* anställda företaget har (om löneskillnaderna reflekterar individernas produktivitet), vilket ytterligare hjälper till att mer precist fånga företagets inneboende produktivitet.

5.3 Beskrivning av datamaterialet

Tabell 2 beskriver det datamaterial som används i analysen, där vi begränsat oss till observationer av aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 kronor och minst en anställd under 2019. Med denna restriktion täcker hela urvalet 2,9 miljoner anställda i 250 000 företag och 777 branscher. Totalt nettostöd under 2020 motsvarar 60 miljarder kronor för dessa företag, varav den största delen kommer från de nedsatta arbetsgivaravgifterna och stödet vid korttidsarbete. När vi begränsar detta urval till branscher med minst 30 företag under 2020 faller 3 000 företag bort. Dessa företag har i genomsnitt 10 anställda och återfinns i 275 branscher. Den totala stödmängden reduceras då något till 56 miljarder kronor. I delar av analysen delar vi upp företagen efter storlek. Tabellen visar därför också antalet företag per storleksklass. Som väntat återfinns de allra flesta företag i den minsta gruppen (1-4 anställda).

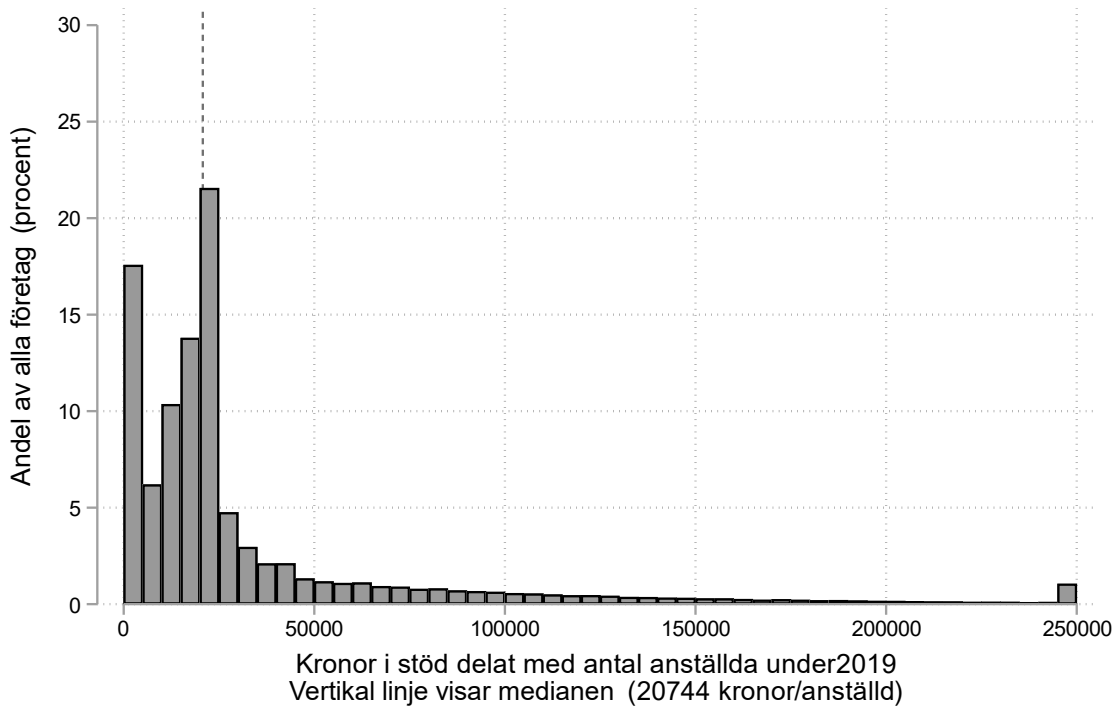
Tabell 2 Beskrivning av det använda datamaterialet

	Hela urvalet	Branscher med fler än 30 företag
Antal branscher	777	502
Antal företag	252 922	249 605
Antal anställda	2 898 602	2 675 271
Antal företag per storleksklass		
... 1-4	174 860	173 189
... 5-9	37 258	36 750
... 10-49	33 770	33 099
... 50-249	5 858	5 536
... 250+	1 166	1 031
Stöd (miljarder SEK)		
... nedsatt arbetsgivaravgift	23,1	22,5
... korttidsstöd	28,6	25,5
... omställningsstöd	7,9	7,2
... hyresstöd	1,1	1,1
Totalt stöd	60,7	56,3

Not: Tabellen beskriver det använda datamaterialet som används för att analysera utfall under 2020. Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Storleksklasserna är baserat på data över antalet anställda under 2019.

I Figur 1 visar vi hur hela fördelningen av stöd i kronor per anställd ser ut, där antal anställda baseras på data för 2019. Ungefär 14 procent av företagen har inte fått något stöd alls, vilket innebär att de inte begärt någon sänkt arbetsgivaravgift för perioden mars-juni 2020. Drygt hälften av företagen mottog mer än 20 000 kronor per anställd och 10 procent av företagen mottog 90 000 kronor eller mer per anställd. Ganska många företag har runt 20 000 kronor i stöd, vilket kan förklaras av att den maximala stödsumman från nedsatta arbetsgivaravgifter är 5 300 kronor per månad och att stödet fanns att tillgå i fyra månader.

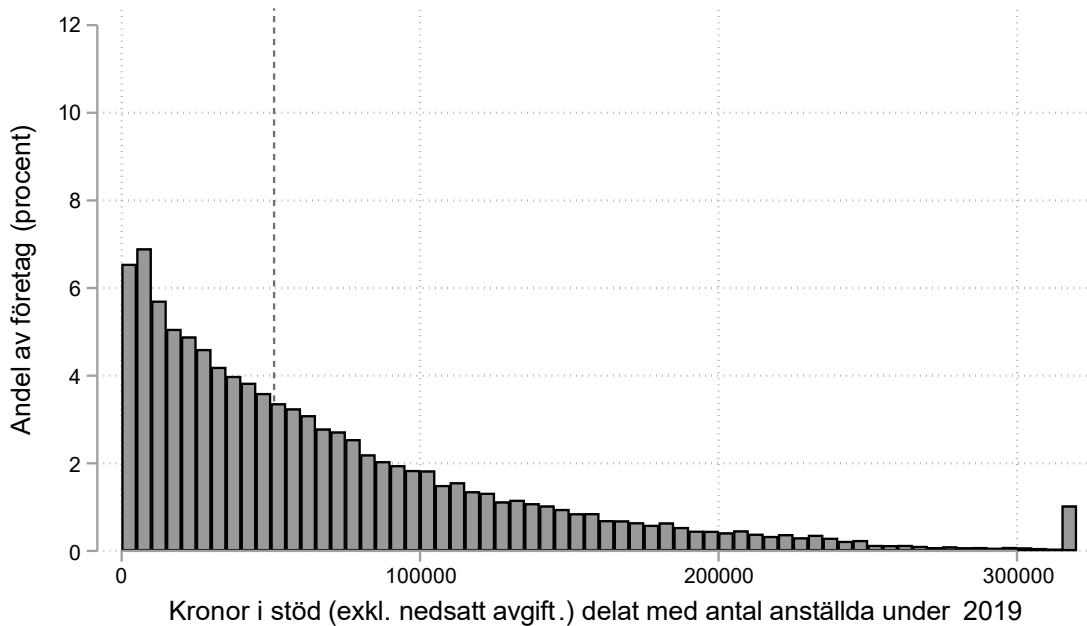
Figur 1 Fördelning av totalt stöd per anställd

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Stapeln längst till höger innehåller en procent av företagen och inkluderar även de företag som har fått mer i stöd än 250 000 per anställd.

I Figur 2 visar vi hur fördelningen av andra stöd har sett ut, dvs. den totala stödsumman om man bortser från den nedsatta arbetsgivaravgiften. Här inkluderar vi bara den fjärdedel av alla företag som har mottagit något stöd utöver nedsättningen av arbetsgivaravgiften. Medianstödet (exklusive nedsatt arbetsgivaravgift) bland dessa företag är drygt 50 000 kronor per anställd.

Figur 2 Fördelning av korttidsstöd, omställningsstöd och hyresstöd över de företag som mottagit något av dessa stöd

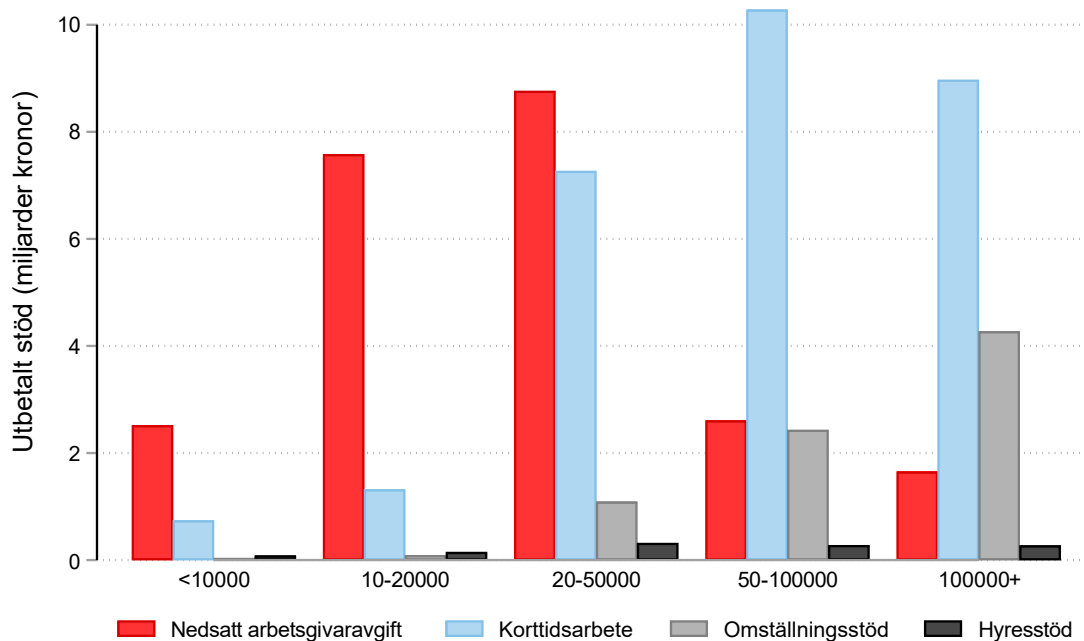
Vertikal linje visar medianen (51075 kronor/anställd) bland de som fått stöd
74 procent av alla företag mottog inget stöd utöver nedsatt arbetsgivaravgift.

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Stapeln längst till höger innehåller en procent av företagen och inkluderar även de företag som har fått mer i stöd än 330 000 per anställd.

I Figur 3 delas de olika stödformernas betydelse upp för företag som mottagit stöd i olika omfattning (räknat per anställd). Eftersom arbetsgivaravgiften sänktes för alla företag, även de som inte drabbades av särskilda problem på grund av pandemin, är det naturligt att det är den helt dominerande stödformen bland de företag som fått minst stöd. Bland de företag som mottagit betydande summor i stöd per anställd är det istället omställningsstödet och stödet vid korttidsarbete som är dominerande. Framförallt har omställningsstödet en profil där det i stor utsträckning gått till de företag som har fått mest stöd.

Figur 3 Fördelning av företagsstöd efter hur mycket totalt stöd per anställd företaget mottagit

Stödformer, företag grupperade efter totalt stöd per anställd

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret.

Figur 4 visar relationen mellan företagsstorlek och stödintensiteten per anställd. Genomgående ser vi att mindre företag fått mer stöd (per anställd). Det beror delvis på att den nedsatta arbetsgivaravgiften bara räknas för de första 30 anställda. Detta framgår av Figur 5 där vi visar hur många kronor i stöd från vart och ett av de olika stödformerna som utbetalats till företag av olika storlek. Diagrammet visar att stödet vid korttidsarbete är det klart mest betydelsefulla stödet för de största företagen.

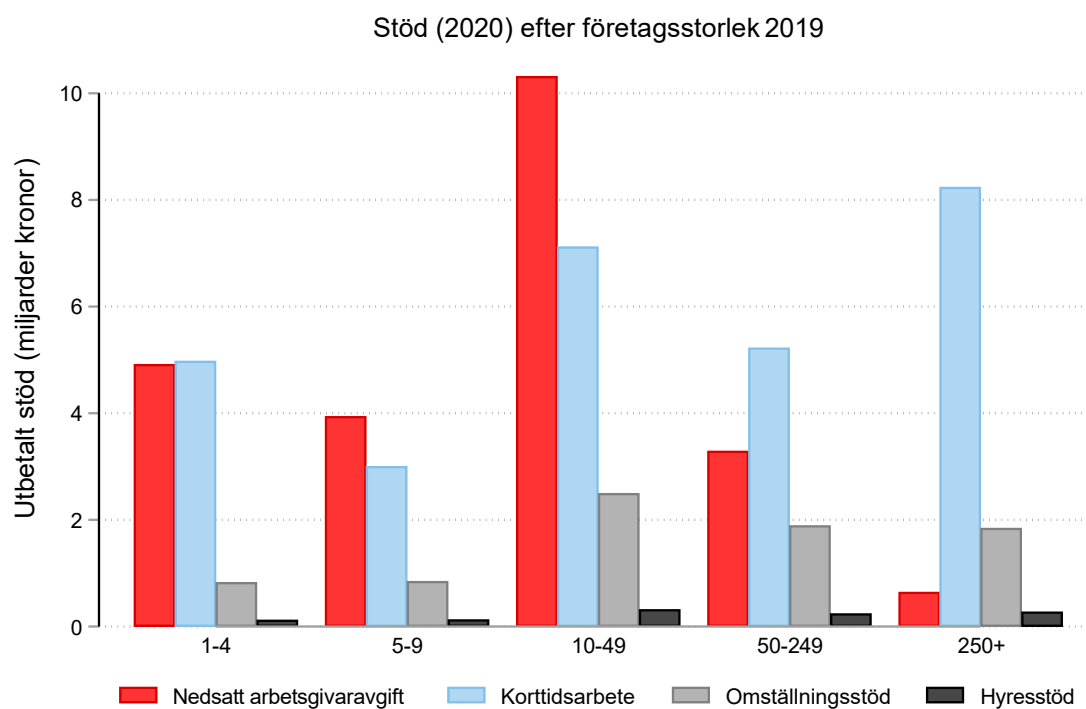
Figur 4 Totalt stöd per anställd efter företagsstorlek

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret.

Figur 5 Fördelning av företagsstöd efter antal anställda

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret.

6 Företagande före och under pandemin

I detta avsnitt beskriver vi först hur företagens omsättning förändrades under 2020, med fokus på förekomsten av stora omsättningsfall, och hur detta relaterar till de förändringar som företagen upplever under vanliga år. Därefter beskriver vi utvecklingen av antalet konkurser under 2020 relativt föregående år. Vi avslutar med att beskriva relationen mellan omsättningsförändringar och framtida utfall, så som den såg ut före pandemin.

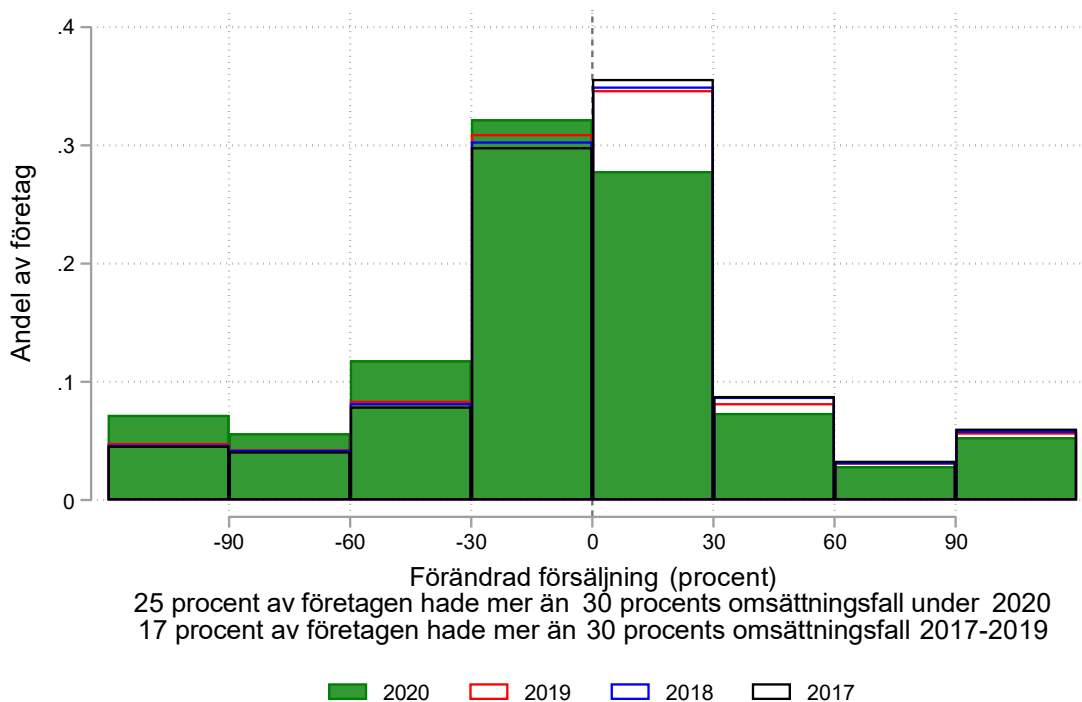
6.1 Omsättningsfall under 2020 jämfört med tidigare år

En av utmaningarna för den som vill stödja företag som har drabbats av ekonomiska svårigheter på grund av pandemin är att företag kan hamna i ekonomiska svårigheter även av andra skäl. Det är svårt att veta vilka företag som har fått problem på grund av pandemin och vilka som har fått problem på grund av de helt enkelt har svag ekonomisk bärkraft.

För att illustrera i vilken utsträckning företag hamnade i ekonomiska svårigheter just på grund av pandemin beskriver vi hur företagens omsättning förändrades under 2020 i relation till vanliga år. Som vi visar i en rapport om pandemins effekter på svensk ekonomi 2020 tycks effekterna för svenska företag framförallt ha sitt ursprung i beteendeförändringar som syftade till att minska risken för att smittas eller smitta andra (Ekholm m.fl. 2022). Dessa anpassningar gjorde att många företags omsättning minskade kraftigt när smittspridningen var hög. Därför är också omsättningsförändringar på företagsnivå en naturlig indikation på om företagen har drabbats av pandemins ekonomiska effekter.

Vi beskriver först förändringar i företagens omsättning mellan intilliggande år, före och under pandemin. Resultaten visas i Figur 6. Som framgår av diagrammet drabbades betydligt fler av företagen av stora omsättningsfall under 2020 än under de föregående åren. Men det framgår också att det var relativt vanligt för företag att tappa en väsentlig del av omsättningen från ett år till ett annat även före pandemin. Totalt sett tappade 25 procent av företagen minst 30 procent av sin försäljning under 2020, medan motsvarande andel låg stabilt kring 17 procent under åren dessförinnan.

Figur 6 Omsättningsförändringar på företagsnivå relativt föregående år

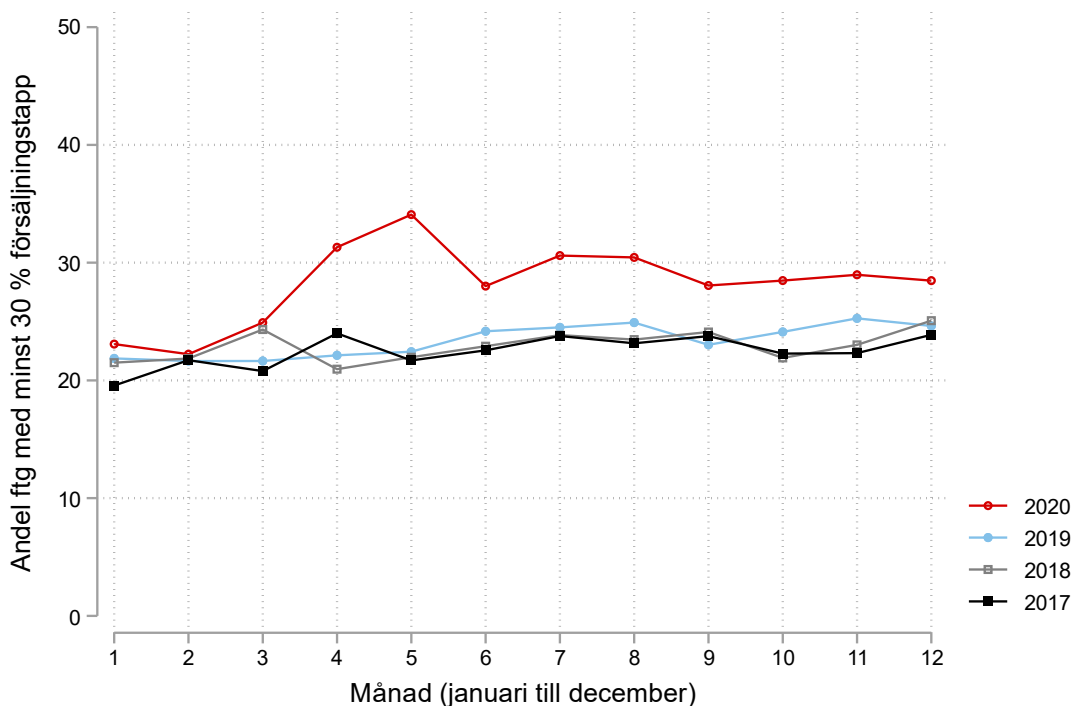

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret. Företag som inte har någon omsättning eller läggs ned ingår i gruppen med störst negativ förändring (vänstra stapeln). Alla företag som ökar omsättningen med mer än 90 procent ingår i den sista gruppen (högra stapeln).

Det var alltså betydligt fler företag som drabbades av stora omsättningsfall under 2020 än under normala år. Därmed fanns det också anledning att sjösätta extraordinära stödåtgärder, precis som diskuterades i avsnitt 2 ovan. Det är dock också värt att notera att det är nästan lika stor andel av företagen som vanligt som lyckats öka sin omsättning med 30 procent eller mer. Det finns alltså delar av ekonomin som blomstrat under 2020, trots pandemin.

Figur 7 visar hur utvecklingen såg ut månad för månad under 2020. Här fokuserar vi på andelen företag som drabbades av ett omsättningsfall på minst 30 procent jämfört med samma månad föregående år. Figuren visar att andelen företag som tappade minst 30 procent av försäljningen relativt samma månad föregående år ökade något redan i mars för att därefter stiga kraftigt under april och maj. Därefter stabiliseras andelen, men på en betydligt högre nivå än under föregående år. Under maj månad drabbades 34 procent av företagen av omsättningsfall om minst 30 procent. Under normala omständigheter (baserat på utvecklingen under åren 2017-2019) skulle ungefär två tredjedelar av dessa företag ha drabbats av ett omsättningsfall i samma storleksordning.

Figur 7 Andel av alla företag som hade ett omsättningsfall om minst 30 procent relativt samma månad föregående år

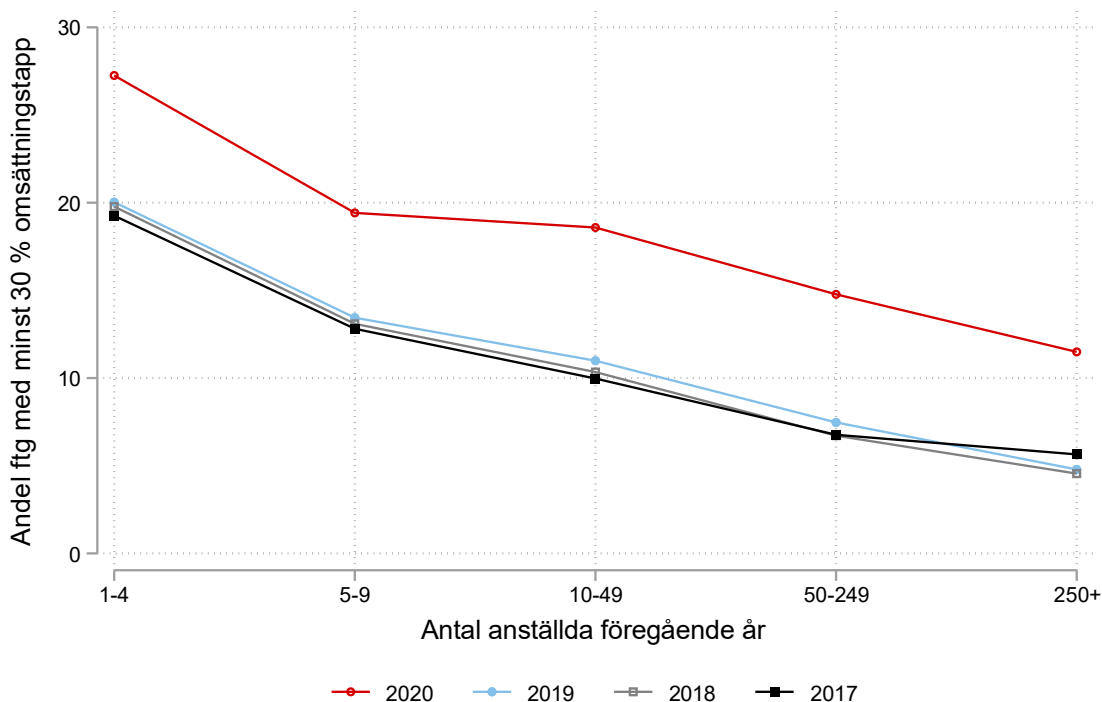

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret. Företag som inte har någon omsättning under den aktuella månaden ingår i gruppen med 30-procents omsättningsfall.

För att förenkla framställningen kommer en stor del av analysen nedan att precis som Figur 7 ovan fokusera på företag som tappat minst 30 procent av omsättningen mellan 2019 och 2020. Anledningen till att vi fokuserar på andelen företag som drabbades av stora omsättningsfall är att syftet med stöden (undantaget nedsättningen av arbetsgivaravgiften) kan antas ha varit att hjälpa just de *företag som drabbades av en osedvanligt stor försämring* i möjligheten att bedriva sin verksamhet. För att kunna genomföra analysen måste vi välja en definition som fångar upp vad vi menar med ”osedvanligt stor försämring”. Vi har valt att sätta gränsen på 30 procents omsättningsfall eftersom det sammanfaller med den lägsta gränsen för att få omställningsstöd (då handlar det dock om förändringar från samma *månad* föregående år, medan vår analys i huvudsak genomförs på årsbasis). Ett omsättningsfall på minst 30 procent i förhållande till motsvarande period 2019 är också det kriterium som Europeiska kommissionen kommunicerat som acceptabelt för att bevilja temporära riktade statsstöd (se avsnitt 3 .

Det är naturligt att tänka sig att de minsta företagen har en mer volatil ekonomisk situation än de största företagen. Detta illustreras i Figur 8 som beskriver andelen företag i olika storleksklasser som har ett omsättningsfall på minst 30 procent under vart och ett av åren 2017 till 2020. Diagrammet visar som förväntat att betydande negativa förändringar i försäljningsvolymen är vanligare bland de mindre företagen både före och under pandemin. Men även i gruppen med de allra största företagen drabbas en icke försumbar andel av stora omsättningsfall under normala tider. Som framgår av figuren pekar resultaten för de föregående åren på att nästan hälften av de stora företag som drabbades av betydande omsättningsfall under 2020 skulle ha gjort det även utan pandemin. Trots skillnaderna i förekomsten av omsättningsfall mellan stora och små företag är bilden kvalitativt likartad i alla delar av storleksfördelningen: Fler företag drabbats av stora omsättningsfall under 2020 än under vanliga år, men stora, negativa förändringar av omsättningen är inte någon entydig indikator på att företagen drabbats av ekonomiska problem *på grund av pandemin*.

Figur 8 Andel av alla företag som hade ett omsättningsfall på minst 30 procent relativt föregående år, efter företagsstorlek

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret. Företag som läggs ned eller inte har någon omsättning ingår i gruppen med 30-procents omsättningsfall.

6.2 Konkurer 2020

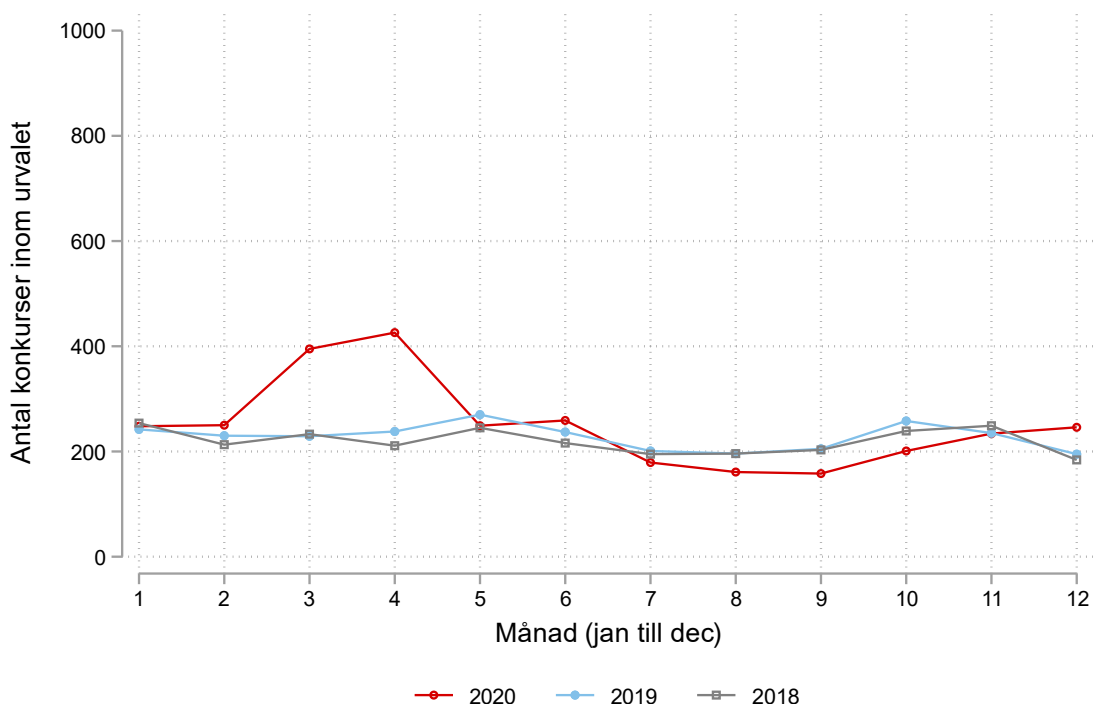
Som nämntes i avsnitt 2 är ett av de huvudsakliga målen med företagsstöden att säkerställa att bärkraftiga företag kan överleva och att onödigt kapitalförstörelse undviks. Syftet är att förbättra förutsättningarna för en stark återhämtning i ekonomin när väl införda restriktioner till följd av pandemin avvecklas och medborgarnas beteenden återgår till det normala. Att starta nya företag för att ersätta gamla kostar både tid och resurser, en process man vill undvika i de fall där nedläggningsrisken beror på pandemin, och inte på dålig underliggande produktivitet (jfr Andersen m.fl. 2022).

Det mesta tyder också på att företagsstöden varit framgångsrika vad gäller att säkerställa företagens överlevnad. I Figur 9 **Fel! Hittar inte referenskälla.** visar vi antalet konkurser månad för månad under de tre senaste åren.¹² Det är tydligt att konkurserna ökade under krisens inledande fas, då företagsstöden ännu inte helt hade kommit på plats. Sannolikt handlade detta om företag där den underliggande bärkraften var dålig eftersom de inte överlevde den korta period som föregick lanseringen av företagsstöden (se Cella 2020). Dessa konkurser ska därför inte med nödvändighet ses som ett misslyckande. Under maj månad minskade dock antalet konkurser betydligt. Det är anmärkningsvärt med tanke på att den ekonomiska krisen *tilltog* under denna period, vilket vi illustrerade ovan. Nedgången i konkurser fortsatte därefter under juli och augusti. Under perioden augusti till oktober var det betydligt *färre* konkurser under 2020 än under samma tid föregående år. Att det var färre konkurser

¹² Data visar antalet konkurser givet de restriktioner vi satt på våra data (se dataavsnitt). Totalt antal konkurser har ett likande tidsmönster, se tillväxverket.se.

än vanligt tyder på att vissa av de företag som skulle ha gått i konkurs under vanliga omständigheter kunde överleva på grund av de ekonomiska stödåtgärderna.

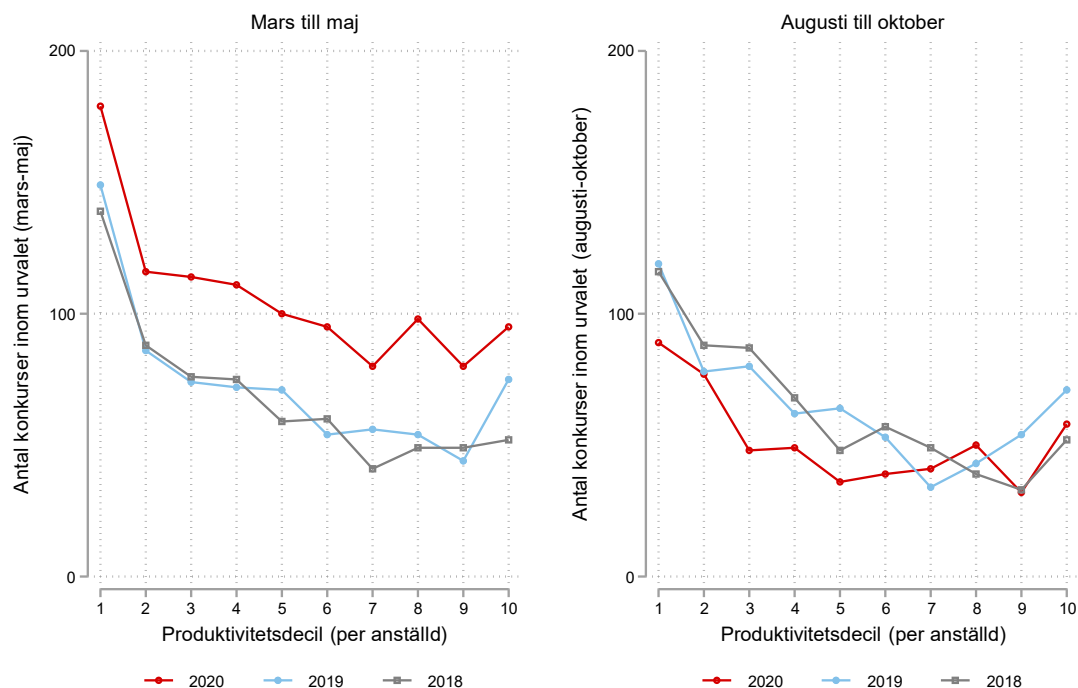
Figur 9 Antal konkurser per månad

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret.

En viktig fråga att besvara är *vilka företag* som gick i konkurs. Var det företag med relativt låg produktivitet eller företag med relativt hög produktivitet som kanske av likviditetsskäl inte lyckades överleva? I Figur 10 visar vi förekomsten av konkurser i olika delar av produktivetsfördelningen. Vi har här delat upp företagen inom varje bransch i 10 grupper med lika många företag, sorterade efter deras arbetsproduktivitet (se not till figuren). Därefter beskriver vi antalet konkurser som härrör från var och en av dessa 10 "decilgrupper". Vi fokuserar på två delperioder: mars till maj, då antalet konkurser var fler än vanligt, och augusti till oktober, då konkurserna var färre än vanligt.

Figur 10 Antal konkurser per produktivetsdecil under perioderna mars-maj respektive augusti-oktober

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret. Produktiviteten är beräknad som försäljning per antalet anställda under föregående år och därefter rangordnat i 10 lika stora grupper inom varje bransch. Eftersom vi inte har någon enhetlig tidsserie över företags lönesummor använder vi här uppgifter om antal anställda istället för lönesummor när vi beräknar företags produktivitet.

Mönstren i Figur 10 visar att de företag som gick i konkurs tidigt under 2020 kom från ungefär samma delar av produktivtetsfördelningen som de som gick i konkurs under samma månader tidigare år. Det var således fler företag som gick i konkurs överlag, men de hade ungefär samma relation till arbetsproduktiviteten som under vanliga år. I den högra delen av figuren ser vi att under den period när konkurserna var *färre* än vanligt så minskade konkurserna bara i den *nedre* delen av produktivtetsfördelningen. Det indikerar att de ekonomiska stöden kan ha underlättat särskilt för lågproduktiva företag att undvika konkurs under den senare delen av 2020.

6.3 Omsättningsförändringar och långsiktig bärkraft

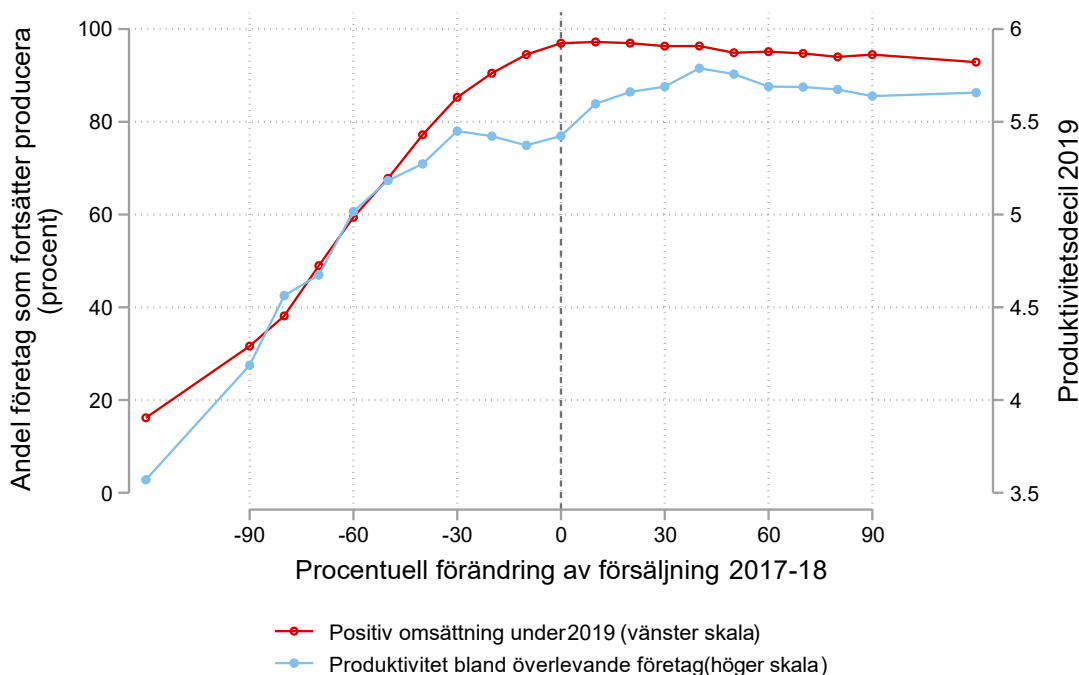
Givet hur vanligt det är att företag upplever stora omsättningsfall från ett år till nästa är det motiverat att fråga sig om sådana omsättningsfall har någon relation till företagets långsiktiga bärkraft. Som diskuterades i avsnitt 2 ovan så är ett argument *mot* att stödja krisande företag att det kan leda till minskad strukturomvandling och försämrade ekonomisk tillväxt. Tanken är att företag som drabbas av negativa störningar har sämre långsiktig bärkraft genom att de är mindre produktiva och att man därför bör undvika att föra över mer resurser till dessa företag.

Vi kan inte på ett meningsfullt sätt analysera relationen mellan omsättningsfall och framtida utfall under själva pandemin. Dessutom är det av särskilt intresse att veta om de företag som skulle ha drabbats av svårigheter även utan pandemin verkligen har sämre bärkraft än andra företag. Vi beskriver därför hur relationen mellan temporära förändringar i omsättning och indikatorer på långsiktig bärkraft har sett ut under normala omständigheter, definierat som åren före pandemin.

I Figur 11 visar vi relationen mellan förändringar i försäljning och företagets framtida överlevnadssannolikhet och produktivitet med hjälp av data från perioden 2017 till 2019. För varje

företag beräknar vi omsättningsförändringen mellan 2017 och 2018 (x-axeln) och relaterar denna förändring till sannolikheten att företaget rapporterar någon form av produktion under 2019 (vänster y-axel), dvs ett år efter förändringen i omsättning. Företag som gått i konkurs eller på andra sätt avbrutit sin verksamhet inkluderas i kategorin som inte rapporterar någon omsättning. Tanken är därmed att detta ska tolkas som ett brett mått på avbruten produktion. Dessutom relaterar vi omsättningsförändringen till genomsnittlig framtida produktivitet (vilket återigen gäller 2019) bland de företag som faktiskt fortsätter att producera (höger y-axel). Som beskrevs i avsnitt 5 beräknar vi produktivitet i relation till andra företag i samma bransch på en skala från 1-10, där snittet över alla företag i samma bransch alltid är 5,5. I genomsnitt motsvarar ett steg på denna skala ungefär 23 procent ökning av arbetsproduktiviteten.

Figur 11 Omsättningsfall och framtida företagsutfall (före pandemin)

Varje produktivitetsdecil motsvarar i genomsnitt 23 procent höjning av arbetsproduktiviteten

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2017 enligt momsregistret. Produktiviteten under 2019 är beräknad som omsättning delat med lönesumma bland företag med positiv omsättning och därefter rangordnat i 10 lika stora grupper inom varje bransch.

Resultaten i Figur 11 visar att det finns fog för oron att företag som drabbas av stora omsättningsfall under normala förhållanden har sämre framtida utsikter. Fler av dessa företag upphör helt med sin verksamhet och ju större tappet var desto mer påtagligt är sambandet. Kurvan som beskriver framtida produktivitet bland de överlevande företagen har en nästan identisk form – ju större omsättningsfall desto mindre produktiva är företagen framöver, om de överlever.

Sammantaget visar Figur 11 tydligt att företag som upplever stora fall i omsättningen står för en betydligt sämre långsiktig resursanvändning än andra företag i samma bransch.¹³ Resultatet är relevant för diskussionen om företagsstödens träffsäkerhet, eftersom det innebär att ekonomiskt stöd som går till företag som skulle ha hamnat i ekonomiska svårigheter även utan pandemin riskerar att föra över resurser till mindre produktiva delar av ekonomin.

¹³ Vi har validerat att resultaten kvarstår om vi exkluderar företag med färre än 10 anställda.

7 Företagsstödens träffsäkerhet

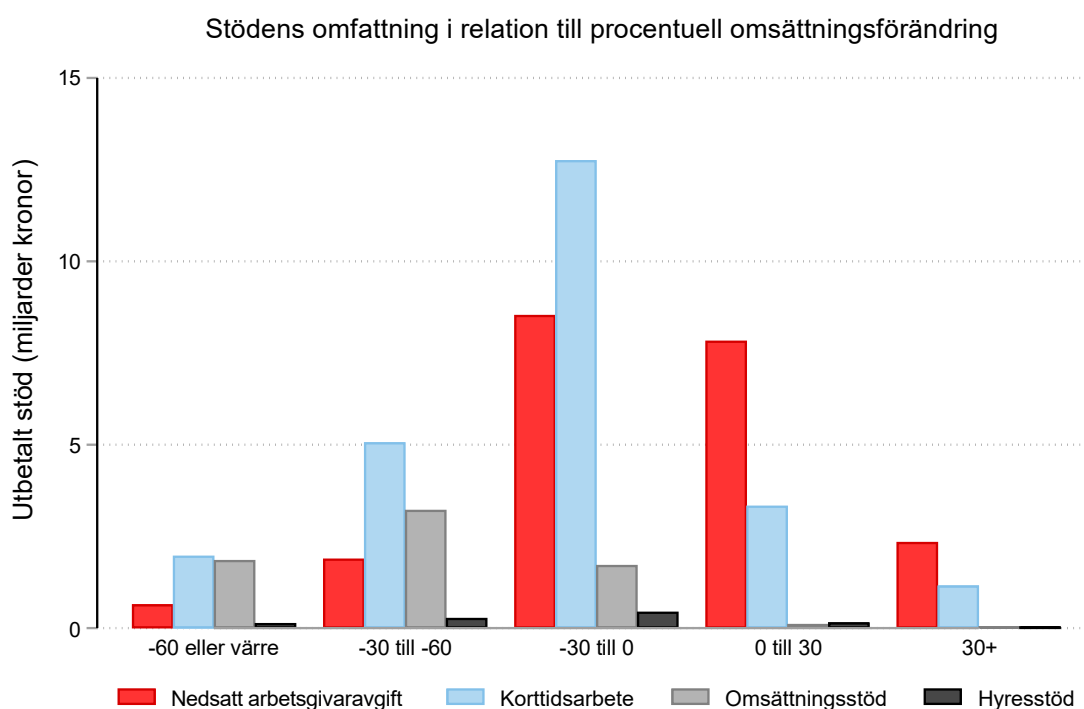
7.1 Företagsstödens fördelning över företag: omsättningsförändringar och produktivitet

För att förstå i vilken utsträckning stöden har gått till företag med hög respektive låg underliggande bärkraft analyserar vi hur stöden fördelat sig över företag i relation till dels omsättningsförändringar mellan 2019 och 2020, dels företagens produktivitet under 2019. Som tidigare ska produktivitet tolkas som relativ produktivitet *inom* varje bransch.

Vi börjar med att relatera förändringen i rapporterad omsättning mellan 2019 och 2020 till användandet av företagsstöd. Vi grupperar här företagen i följande fem grupper beroende på förändringens omfattning: (1) företag med omsättningsfall på minst 60 procent, (2) företag med omsättningsfall mellan 30 och 60 procent, (3) företag med omsättningsfall mellan 0 och 30 procent, (4) företag med en ökning av omsättningen mellan 0 och 30 procent och, slutligen, (5) företag med en ökning av omsättningen på över 30 procent. Eftersom vi är mest intresserade av de företag som drabbats negativt är grupperingen mer detaljerad bland företag som upplevt omsättningsfall än bland de som sett omsättningen växa.

Figur 12 visar hur utbetalda stöd relaterar till förändringen i omsättning. Av stapeldiagrammet framgår att mer av stöden gått till de företag som sett sin omsättning falla under 2020 än till de som sett den öka. Tydligast är detta vad gäller omställningsstödet, som i princip inte utbetalats alls till företag med växande omsättning. Delvis är det en direkt konsekvens av stödets utformning; stödet ges bara till företag vars omsättning har minskat. Men samtidigt kvalificerar företag sig till stöden genom förändringar på *månadsnivå* och företag kan i princip ha vuxit på årsbasis även om omsättningen fallit betydligt under någon av stödperioderna. Detta tycks dock ha varit fallet för extremt få företag.

Figur 12 Företagsstödens omfattning för företag med olika stora omsättningsförändringar

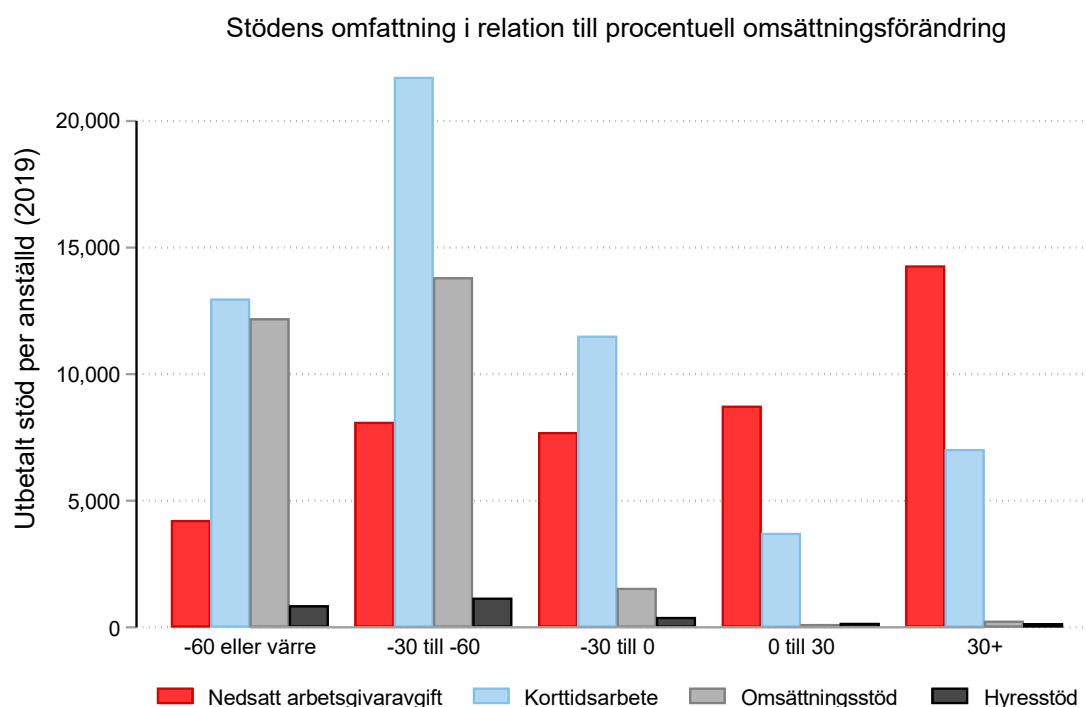

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Omsättningsförändringen är räknad på årsbasis från 2019 till 2020. Företag som slutat producera återfinns i den vänstra stapeln. Varje kategori inkluderar i princip värden som ligger exakt på den övre

gränsen (dvs företag med *exakt* 60 procents minskning ingår i den första kategorin), men de procentuella förändringarna är räknade utan avrundning så det berör extremt få observationer.

Även stödet vid korttidsarbete och hyresstödet tycks i huvudsak ha betalats till företag med fallande omsättning 2020. I Figur 13 visar vi stöden per anställd istället. Det gör det tydligare att anställda i företag med kraftigt minskad omsättning betydligt oftare nåtts av korttidsstödet än anställda i andra företag. Den samlades bilden är att stöden totalt sett har fört över ekonomiska resurser till de företag som haft ekonomiska problem under perioden och ur den synvinkeln har varit i linje med tanken bakom stöden.

Figur 13 Företagsstöd per anställd för företag med olika stora omsättningsförändringar

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Omsättningsförändringen är räknad på årsbasis från 2019 till 2020. Företag som slutat producera återfinns i den vänstra stapeln.

Samtidigt kan vi notera att det finns avvikelser från detta övergripande mönster. Det stöd som i störst utsträckning har utbetalats till företag som *ökade* sin omsättning är nedsättningen av arbetsgivaravgiften, vilket naturligen har att göra med att stödet inte har utformats med ambitionen att stödja särskilt drabbade företag. Mer anmärkningsvärt är kanske att ungefär 4,5 miljarder kronor av stödet vid korttidsarbete har utbetalats till företag vars omsättning ökade 2020 relativt föregående år.¹⁴

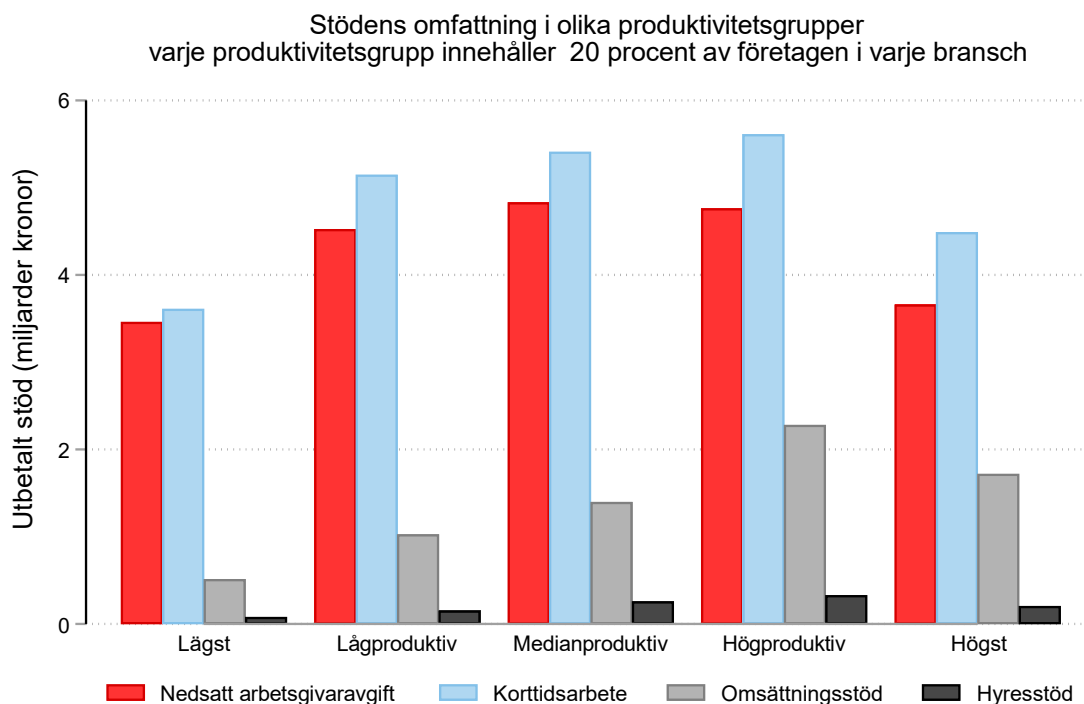
Som ett nästa steg i vår analys illustrerar vi relationen mellan hur mycket stöd företagen har fått och deras produktivitet. Som tidigare mäter använder vi oss av arbetsproduktivitet under 2019 och rangordnar därefter företagen inom varje bransch. För att förenkla framställningen grupperar vi här

¹⁴ Man kan även notera att beloppet ”stödkronor per anställd” från nedsättningen av arbetsgivaravgiften är särskilt högt bland de företag som ökade sin omsättning. Sannolikt har det att göra med att vårt mått på antal anställda är beräknat under 2019, medan nedsättningens storlek bestäms av sysselsättningen under mars till juni 2020. Växande företag som fått fler anställda under 2020 får därmed också mycket stöd från nedsättningen per anställd under 2019.

företagen i fem lika stora grupper och illustrerar därefter stödintensiteten inom varje sådan grupp. Resultaten visas som tidigare dels för de totala stödbeloppen, dels för stöd per anställd.

Figur 14 visar resultatet för de totala stödbeloppen. Som framgår av diagrammet är de flesta stöden relativt jämt fördelade över produktivetsfördelningen, med en viss koncentration i mitten. Det som avviker är omställningsstödet, som verkar ha fört över resurser till de mer produktiva delarna inom varje bransch.

Figur 14 Företagsstödens omfattning för företag med olika produktivitet

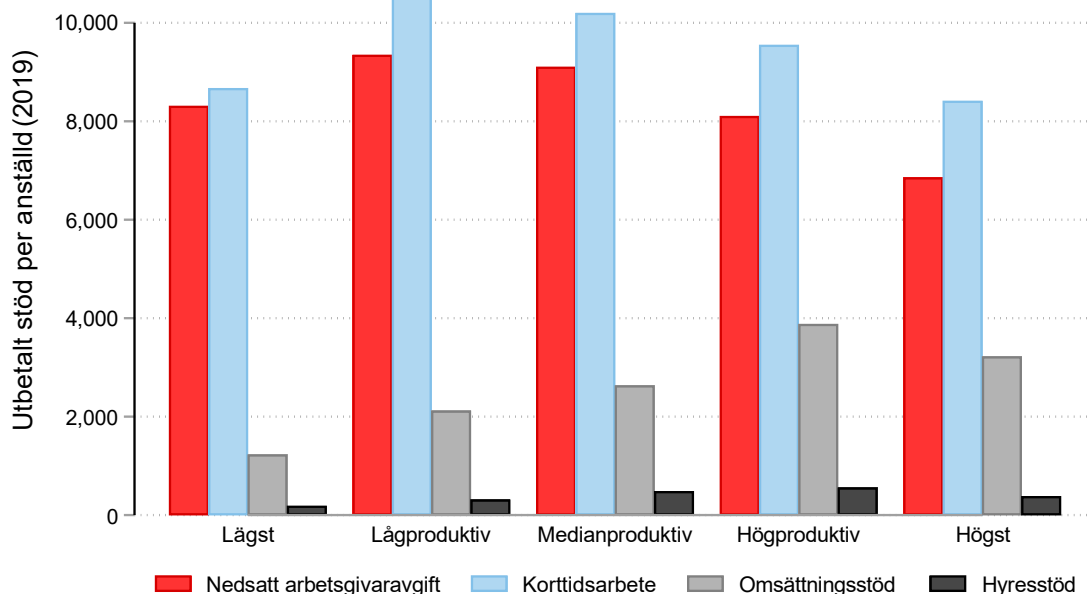

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Produktiviteten mätt under 2019 och beräknad som omsättning delat med lönesumma bland företag med positiv omsättning och därefter rangordnat i 5 lika stora grupper inom varje bransch.

I Figur 15 visas relationen mellan produktivitet och stöd per anställd. Där ser vi mer tydligt att stödet vid korttidsarbete och nedsättningen av arbetsgivaravgifterna i stor utsträckning nått anställda i företag som var mindre produktiva än medianen inom varje bransch. Omställningsstödet och hyresstödet tycks å andra sidan mestadels ha gått till de mer produktiva delarna inom branscherna.

Figur 15 Företagsstöd per anställd för företag med olika produktivitet

Stödets omfattning i olika produktivetsgrupper
varje produktivetsgrupp innehåller 20 procent av företagen i varje bransch

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Produktiviteten mätt under 2019 och beräknad som omsättning delat med lönesumma bland företag med positiv omsättning och därefter rangordnat i 5 lika stora grupper inom varje bransch.

7.2 Företagsstödens fördelning över branscher där fler eller färre företag drabbats av stora omsättningsfall

Som illustrerats ovan tycks merparten av de utbetalda stöden ha nått företag som drabbades av stora nedgångar i omsättningen under 2020. Men av avsnitt 6.1 framgick även att en stor andel av de företag som drabbades av stora omsättningsfall under 2020 sannolikt skulle ha gjort det även under vanliga ekonomiska förhållanden. Vi har dessutom visat att företag som under vanliga ekonomiska förhållanden drabbas av stora negativa störningar tenderar att vara mindre produktiva och ha lägre sannolikhet att överleva därefter. Det tyder på att det kan vara kostsamt att betala stöd till företag vars omsättning har fallit av andra skäl än pandemin. Slutligen har vi i analysen ovan sett tecken på att vissa av stöden har gått till mindre produktiva delar av ekonomin.

Således kvarstår den viktiga utmaningen att ta reda på om stöden har gått till företag som drabbats på grund av pandemin, eller om de har gått till företag som drabbats av andra skäl. Det skulle till exempel kunna vara så att ett företags försäljning faller för att det har en ineffektiv produktionsprocess och därmed för höga priser så att potentiella kunder inte vill köpa företagets produkter. Ett sådant företag kan i värsta fall få stöd för att det inte går att skilja på om omsättningsfallet beror på att företaget är ineffektivt, eller på att kunderna uteblivit på grund av pandemin.

Ett sätt att få en uppfattning om huruvida företagen drabbats på grund av pandemin eller på grund av andra faktorer är att för olika delar av ekonomin beräkna andelen företag som drabbats av stora omsättningsfall under 2020 och kontrastera detta med hur det brukade se ut för *samma typ* av företag före pandemin. Vi har för detta ändamål experimenterat med olika sätt att dela upp ekonomin och funnit att de kvalitativa resultaten är väldigt stabila. I den följande analysen har uppdelningen skett på basis av företagens *branschtillhörighet*. Vi har valt denna ansats dels för att hålla våra statistiska modeller så enkla som möjligt, dels för att bransch är en variabel som också kan användas för att begränsa stödets användning, vilket vi sett i praktiken vid utformningen av hyresstödet.

Vår analys har utformats på följande sätt:¹⁵ För varje bransch (med minst 30 företag) beräknar vi andelen företag som drabbades av stora omsättningsfall under 2020. Vi beräknar därefter motsvarande andel för ett tidigare år (2018).¹⁶ Vårt mått på i vilken grad företag i en bransch behövt stöd på grund av pandemin är *ökningen* i andelen drabbade företag mellan 2018 och 2020.

Tanken är att *om andelen företag som drabbats av stora omsättningsfall ökat i en bransch så är det troligt att det finns företag där som behöver stöd på grund av pandemin*. Men om andelen drabbade är ungefär konstant, eller om andelen till och med *minskat* under 2020, så är det troligt att de företag i branschen som ändå har drabbats av problem har gjort det av helt andra orsaker.

Det finns också mycket stora skillnader mellan branscher i hur förändringen av andelen drabbade företag ser ut. I vissa branscher har förekomsten av stora omsättningsfall ökat dramatiskt. Det är uppenbart att många företag inom hotell- och resebranscherna påverkats kraftigt av pandemin och det syns också i vårt datamaterial. Inom andra branscher har andelen med stora omsättningsfall faktiskt minskat. Att det finns sådana skillnader mellan branscher är kanske inte heller förvånande med tanke på att vi redan visat att det finns ett antal *företag* som lyckats öka sin omsättning under 2020 (se Figur 6 i avsnitt 6.1 ovan)

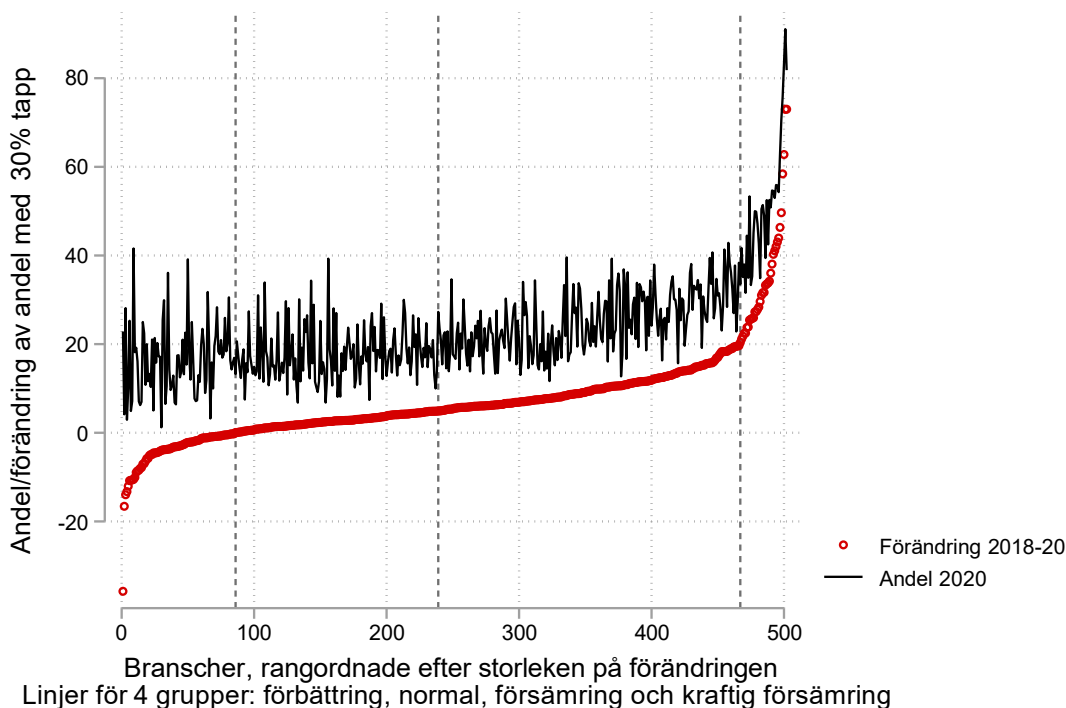
Resultaten visas i Figur 16. För att förenkla framställningen något har vi har rangordnat branscherna från de som faktiskt upplevt en *minskad förekomst* av stora omsättningsfall (längst till vänster) till de som upplevt den största ökningen (längst till höger). Diagrammet visar dels andelen företag som upplevt stora omsättningsfall i varje bransch (svart kurva) under 2020 och dels förändringen (röda punkter). Som beskrevs ovan är förändringen vårt mått på hur hårt branschen drabbats av pandemin och vi har därför sorterat branscherna efter förändringens storlek.

Figur 16 Förändring i andelen företag som ser stora omsättningsfall, per bransch

---

¹⁵ I Bilaga A finns en något mer utförlig och teknisk beskrivning av analysen.

¹⁶ Vi kontrasterar andelen omsättningsfall mellan 2019 och 2020 med andelen omsättningsfall mellan 2017 och 2018 för att undvika att vi använder samma år (2019) i båda beräkningarna. På en övergripande nivå är våra resultat mycket snarlika om vi skattar rikare modeller som utöver bransch tar hänsyn till detaljerade uppgifter om storlek, produktivitet och tidigare förändringar när vi skattar sannolikheten för att företaget skulle ha drabbats av omsättningsfall även utan pandemin. Mer detaljer finns i Bilaga A.

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Den svarta kurvan visar andelen företag i varje bransch med ett minst 30-procentigt fall i omsättningen 2020. Vi har även beräknat andelen företag i varje bransch med ett minst 30-procentigt fall i omsättningen 2018. Förändringen (mellan 2018 och 2020) i andelen företag inom varje bransch med ett minst 30-procentigt omsättningsfall visas av de röda punkterna. Branscherna är sorterade från den största minskningen till den största ökningen av andelen stora omsättningsfall. De vertikala linjerna (som visar branschen med 0, 4,9 respektive 20 procent förändring) definierar segment av branscher som används i den kommande analysen. Gränsvärdet 4,9 procent är beräknad utifrån de förändringar som är relevant för 90 procent av företagen under tidigare år (se Bilaga A för detaljer).

Ett sätt att se varför vi vill studera *förändringen* är att det finns ett (litet) antal branscher där förvisso många företag drabbades av stora omsättningsfall under 2020, men där faktiskt *ännu* fler företag drabbades av stora omsättningsfall under åren före pandemin.

Vårt mål med denna del av analysen är att illustrera relationen mellan den förändrade förekomsten av stora omsättningsfall och användandet av olika företagsstöd. För att kunna göra det på ett översiktligt sätt så delar vi upp ekonomin i fyra segment. Alla företag som tillhör en viss bransch hamnar i samma segment:

1. *Förbättrade förutsättningar:* branscher där en lägre andel företag upplevde stora omsättningsfall under 2020 än under 2018.
2. *Normalt förändrade förutsättningar:* branscher där andelen företag som upplevde stora omsättningsfall 2020 var högre än 2018, men förändringen kan bedömas ligga inom normal variation.¹⁷
3. *Försämrade förutsättningar:* branscher där andelen företag som upplevde stora omsättningsfall 2020 var högre än 2018 och denna ökning kan bedömas överstiga en normal variation, utan att samtidigt överstiga 20 procentenheter.

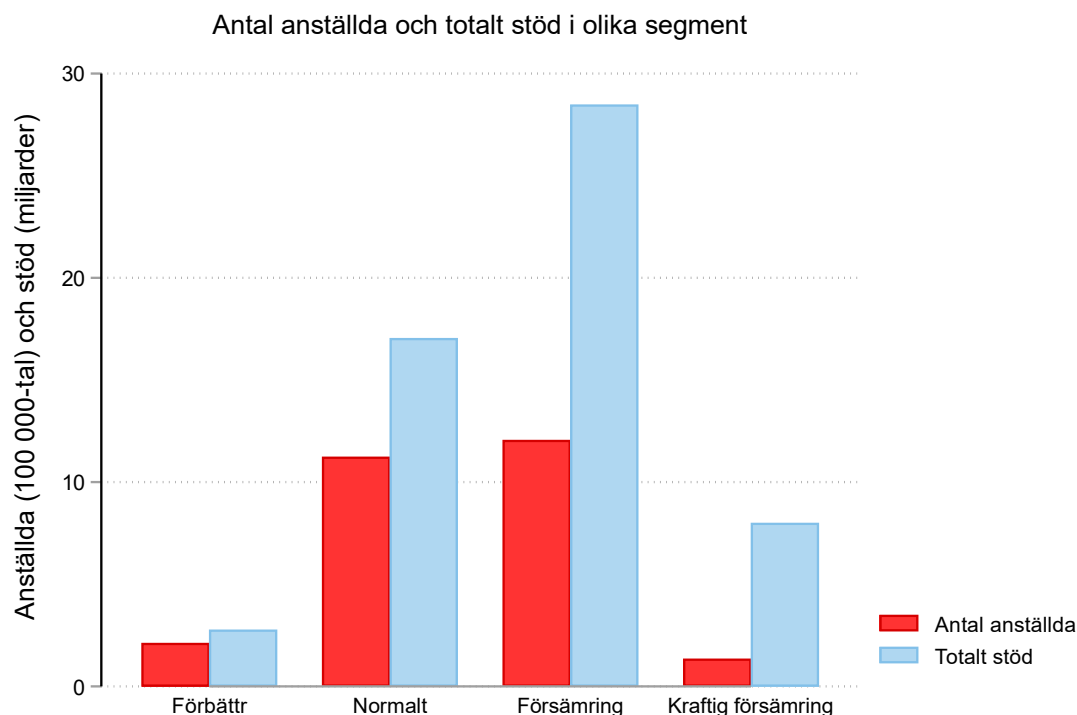
¹⁷ Vi definierar "normal variation" som det intervall av förändringar i risk mellan 2017 och 2019 som omfattade 90 procent av företagen. Se Bilaga A för detaljer.

4. *Kraftigt försämrade förutsättningar*: branscher där andelen företag som upplevde stora omsättningsfall 2020 var mer än 20 procentenheter högre än 2018.

Gränsvärdena för de olika segmenten illustreras genom de vertikala linjerna i Figur 16. Uppdelning i segment på detta sätt är till sin natur något godtyckligt, men vår bedömning är samtidigt att det ganska väl fångar den heterogenitet som illustreras i Figur 16.

I Figur 17 visar vi först hur stor del av den totala sysselsättningen (antal anställda) som återfinns i de fyra olika segmenten. Större delen av sysselsättningen återfinns i de delar som haft ”normala” eller ”försämrade” förutsättningar, medan de mer extrema utfallen (”förbättrade” eller ”kraftigt försämrade” förutsättningar) är mer ovanliga. Figur 17 visar också fördelningen av totalt företagsstöd över de fyra segmenten. Det är uppenbart att relativt sett mer av stöden gått till branscher där andelen företag som drabbats av omsättningsfall har ökat och där man alltså kan anta att det just har varit pandemin som orsakat omsättningsfallen.

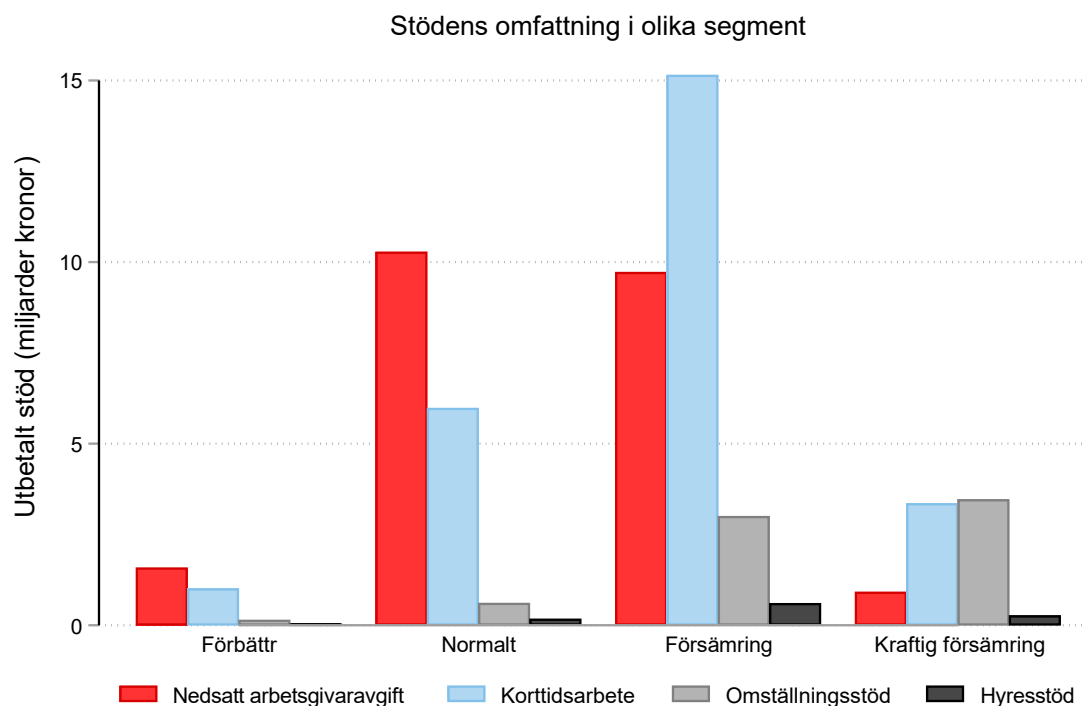
Figur 17 Sysselsättning och totalt stöd i branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan.

Figur 18 visar omfattningen av de olika stöden, var för sig, i de olika segmenten. Resultaten vad gäller den relativa träffsäkerheten ligger väl i linje med vad vi såg när vi analyserade data på företagsnivå. Nästan hälften av allt omställningsstöd har gått till den lilla uppsättning branscher som finns i segmentet med kraftigt försämrade förutsättningar. Väldigt lite av omställningsstödet har hamnat i företag som verkar i branscher där förutsättningarna varit normala eller förbättrade. Ur denna synvinkel framstår omställningsstödet som särskilt träffsäkert. Även de andra riktade stöden (stödet vi korttidsarbete och hyresstödet) har i huvudsak hamnat i företag som verkar i branscher där förutsättningarna försämrats på ett sätt som ligger utöver det normala.

Figur 18 Företagsstödens fördelning över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan.

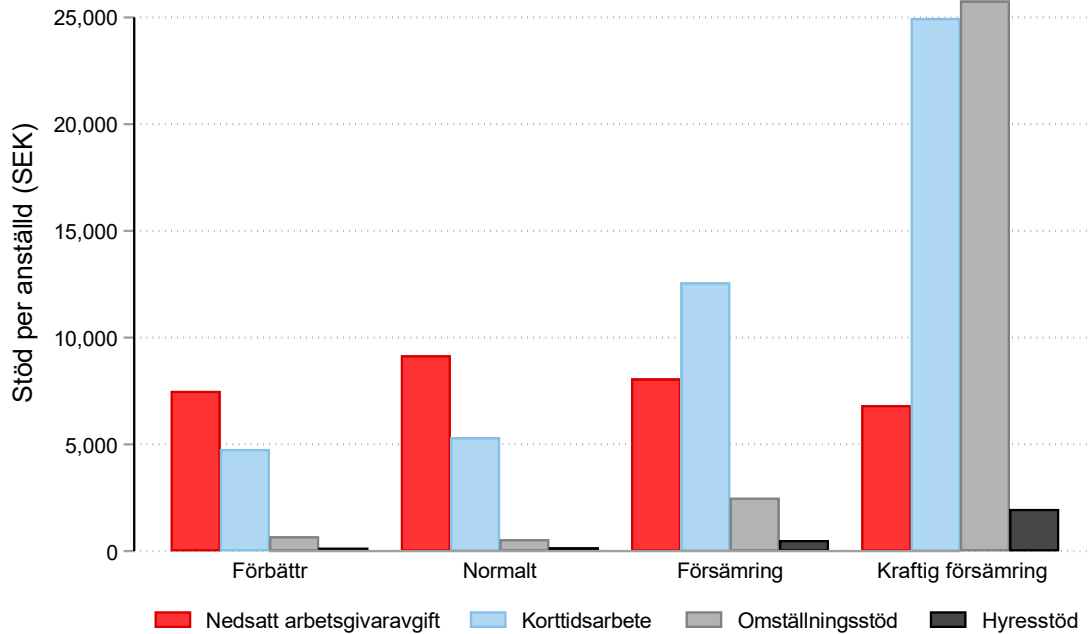
Men träffsäkerheten för de andra stöden är inte lika god som för omställningsstödet. Ungefär 7 miljarder av stödet vid korttidsarbete har utbetalats till företag i branscher där det varit ungefär lika vanligt som under normala år att företag drabbats av stora omsättningsfall. Det motsvarar drygt en fjärdedel av den totala mängden utbetalat korttidsstöd som registreras i vårt urval.

Att de tre riktade stöden framförallt hamnat i de drabbade branscherna syns kanske ännu tydligare i Figur 19, som visar stöd per anställd i de olika segmenten. Diagrammet visar att det skett mycket stora utbetalningar av omställningsstöd och stöd vid korttidsarbete i relation till antal anställda i det hårdast drabbade segmentet.

Figur 19 Företagsstöden per anställd över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Stödets omfattning i olika segment

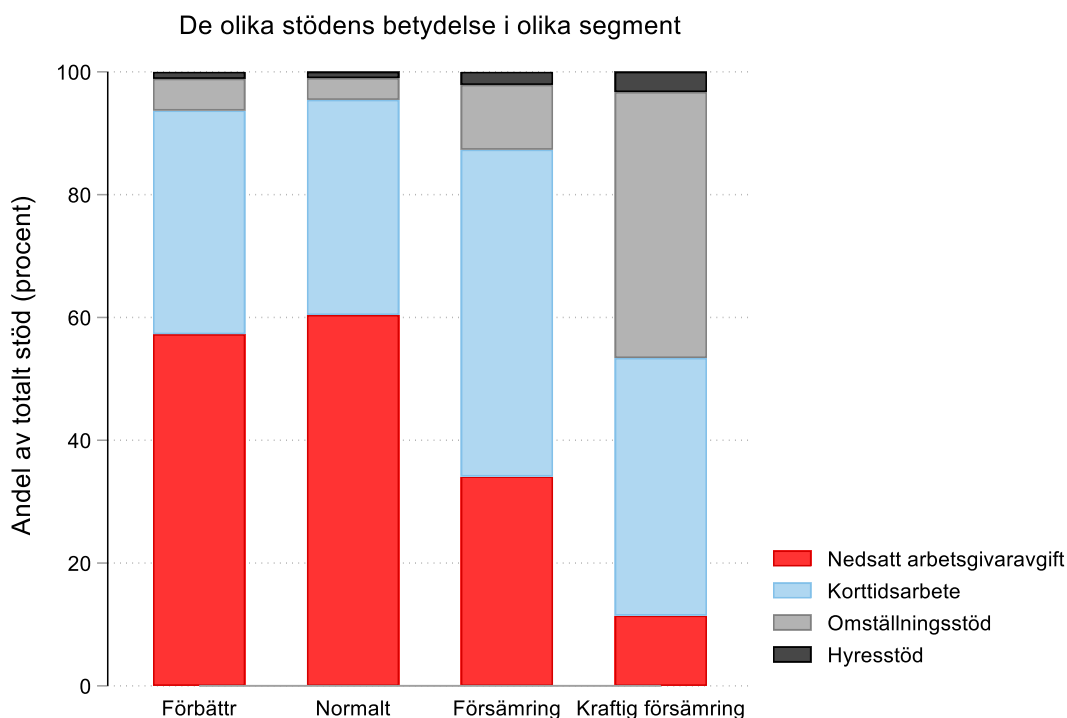

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan.

För att förtydliga skillnaderna i träffsäkerhet låter vi slutligen Figur 20 beskriva hur stor del av det totala utbetalda stödet som kommer från vart och ett av stöden inom varje segment. Detta diagram tydliggör att medan omställningsstödet står för en betydande del av det totala utbetalda stödet i det hårdast drabbade segmentet, spelar det mycket liten roll de andra segmenten. Sammantaget framstår omställningsstödet som det mest träffsäkra stödet.

I Bilaga A till denna rapport presenterar vi en något mer utförlig diskussion om hur och varför vi delat upp ekonomin i de fyra olika segmenten. Bilagan visar även att de övergripande resultaten är oförändrade om vi exkluderar de många företag som har färre än 5 anställda. Vidare visar bilagan att resultaten blir mycket likartade om vi istället använder oss av en rikare statistisk modell som tar hänsyn till fler företagsattribut (till exempel storlek och produktivitet) när vi beräknar i vilka delar av ekonomin som flest företag har drabbats av pandemin.

Figur 20 Företagsstöden som andel av totalt stöd över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan.

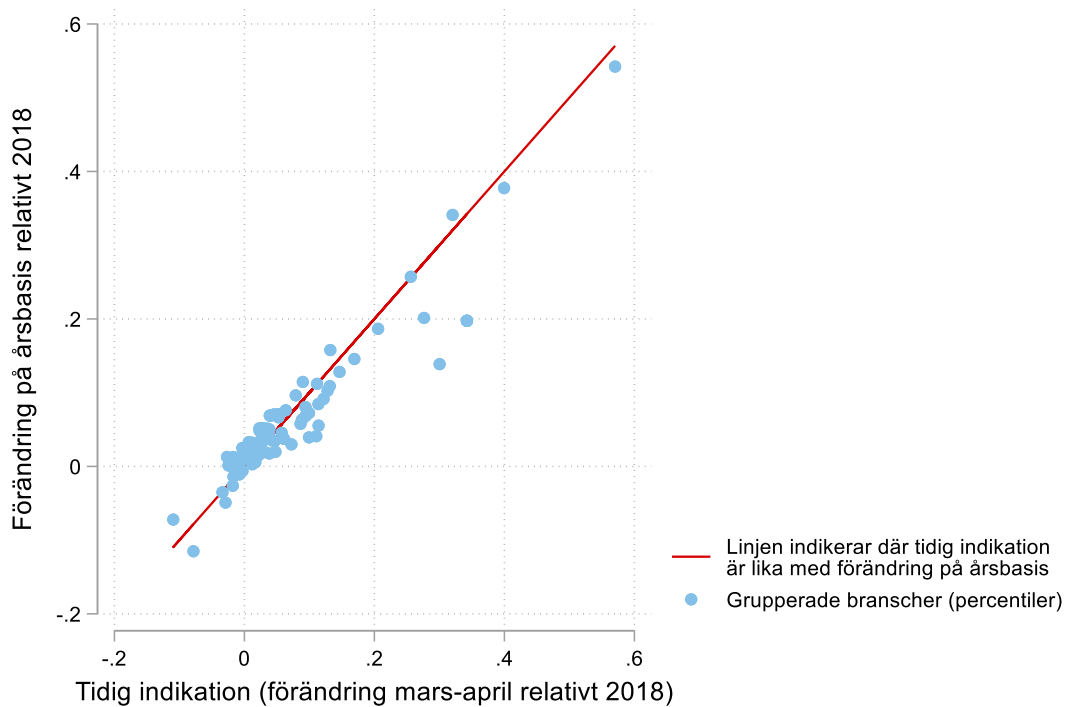
7.3 Kunde opåverkade branscher ha identifierats i ett tidigt skede?

Det är uppenbart att stödåtgärderna i praktiken kom att utformas under tidspress och utformningen omgärdades dessutom av olika typer av EU-restriktioner, vilket vi diskuterade i avsnitt 3 . Det ligger också i sakens natur att den som utvärderar stöden i efterhand har mer information än den som utformade dem, särskilt om de utformades i en så osäker situation som under våren 2020. Regeringen har inte heller tillgång till realtidsdata av den typ vi analyserar här, även om det i sig vore tekniskt möjligt, vilket vi återkommer till i slutsatserna.

Trots dessa förbehåll finner vi det illustrativt att analysera hur väl beslutsfattaren -- om denne hade haft tillgång till ekonomiska mikrodata tidigt under krisen -- hade kunnat bedöma inom vilka branscher det fanns företag som skulle komma att drabbas hårt av krisen på årsbasis. För att illustrera detta återupprepar vi analysen från avsnitt 7.2 där vi för varje bransch beräknar förändringen i andel företag som drabbas av stora omsättningsfall, men nu endast med hjälp av data för *mars och april* 2020. Vi relaterar sedan denna ”tidiga indikation” till det slutgiltiga utfallet på årsbasis

I Figur 21, där vi redovisar resultaten, har vi grupperat branscherna i 100 lika stora grupper beroende på storleken på den ”tidiga indikationen” (dvs förändringen i andelen drabbade företag under mars-april). Om den tidiga indikationen och det slutliga utfallet hade varit identiskt hade alla punkter legat precis på den heldragna 45-graderslinjen. Det gör de visserligen inte, men det är tydligt att det finns ett starkt samband mellan hur många företag i en bransch som drabbades tidigt i krisen och hur många företag som drabbades på årsbasis. Det visar att denna typ av data, om de hade varit tillgängliga i ett tidigt skede, hade gett en god fingervisning om i vilka branscher det fanns företag som skulle komma att drabbas av svårigheter genom pandemin.

Figur 21 Relationen mellan tidiga signaler (mars-april) och utfall på årsbasis, branscher grupperade i 100 lika stora percentiler

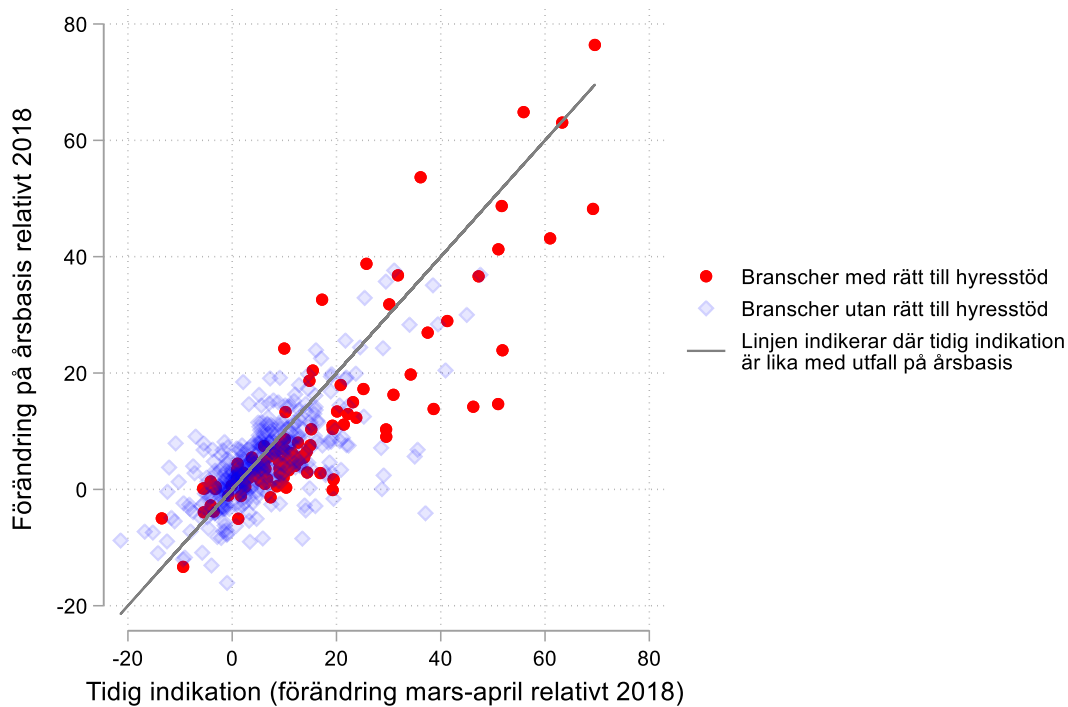

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Diagrammet visar relationen mellan förändringar i andelen företag per bransch som tappat minst 30 procent av omsättningen under mars och april (tidig indikation) respektive under hela året. Företag är sorterade efter förändringens storlek (på branschnivå) och grupperade i 100 lika stora grupper.

Genomgående i vår analys har vi analyserat hyresstödet, trots att det handlar om betydligt mindre pengar än de tre andra stöden. Anledningen till att vi inkluderat detta stöd är att det är principiellt intressant, eftersom man från statligt håll faktiskt bestämde vilka branscher företag måste tillhöra för att företagens hyresvärdar skulle få rätt till just detta stöd (förutsatt att de sänkte hyran för företagen). Det är därför illustrativt att beskriva hur vanligt det var att företag drabbades av pandemin i branscher som fick respektive inte fick rätt till hyresstöd.

I Figur 22 visar vi relationen mellan tidig indikation och slutligt utfall på branschnivå och skiljer mellan branscher som fått rätt till hyresstöd (rött) och branscher som inte fått rätt till hyresstöd (blått). Det är uppenbart att de flesta branscher som drabbades hårt tidigt (dvs punkter långt till höger) och de som drabbades hårt på årsbasis (punkter högt upp) hade rätt till stödet. Träffsäkerheten för hyresstödet får i det sammanhanget betraktas som relativt god. Flera av de branscher som trots att de drabbades hårt inte fick rätt till hyresstöd rör transport, och det är möjligt att dessa branscher inte uppfattades som i behov av stöd just i form av lägre lokalhyra. Men här finns också exempel på branscher inom reklamfotografering och personalutbildning som drabbades hårt och där det inte är lika uppenbart varför de inte fått rätt till hyresstödet.

Figur 22 Relationen mellan tidiga signaler (mars-april) och utfall på årsbasis varje enskild bransch, med och utan rätt till hyresstöd

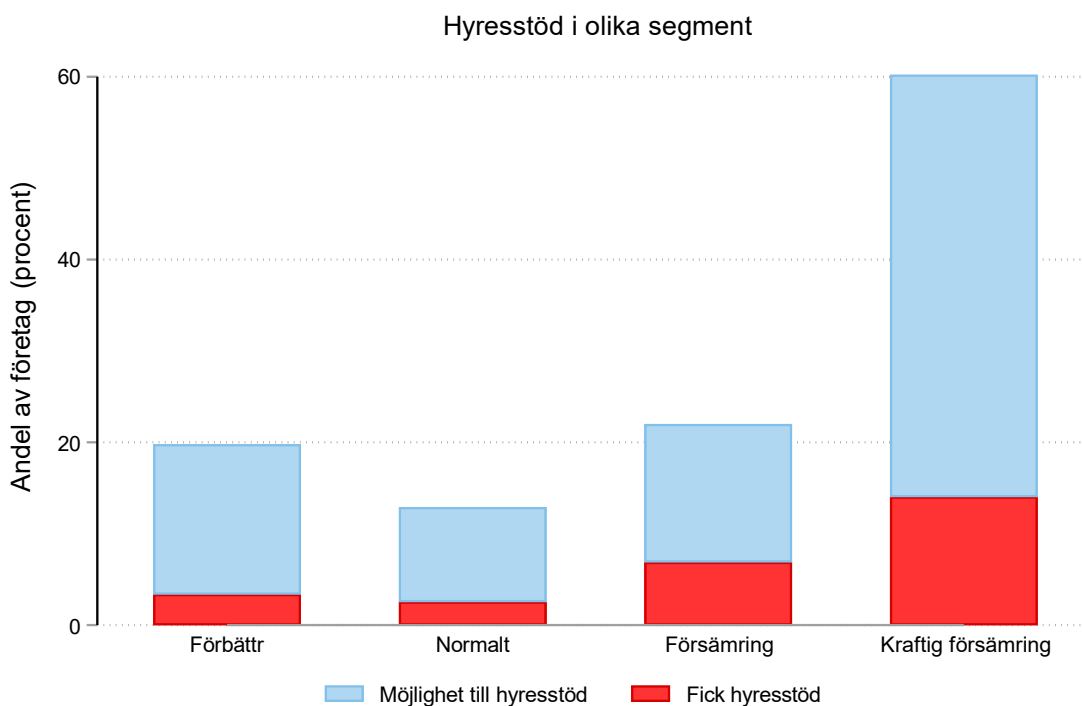

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Data visar relationen mellan förändringar i andelen företag per bransch som tappat minst 30 procent av omsättningen under mars och april (tidig indikation) respektive under hela året. Lista på branscher som har rätt till hyresstöd är hämtade från regeringens hemsida.

Mest iögonfallande är dock kanske att vi ser att det finns branscher som har rätt till hyresstöd utan att det finns ett uppenbart behov av detta. Enstaka branscher, bland annat inom heminredningssegmentet, hade rätt till hyresstöd trots att det under pandemin var färre företag än under tidigare år som upplevde kraftiga omsättningsfall. Detta gäller både under mars och april och på årsbasis. Att det finns någon sådan enstaka avvikelse är kanske inte så förvånande. Men ganska många av de branscher som gavs rätt till hyresstöd finns också i segmentet där andelen företag med stora omsättningsfall ökade relativt lite, väl inom ramen för normal variation.

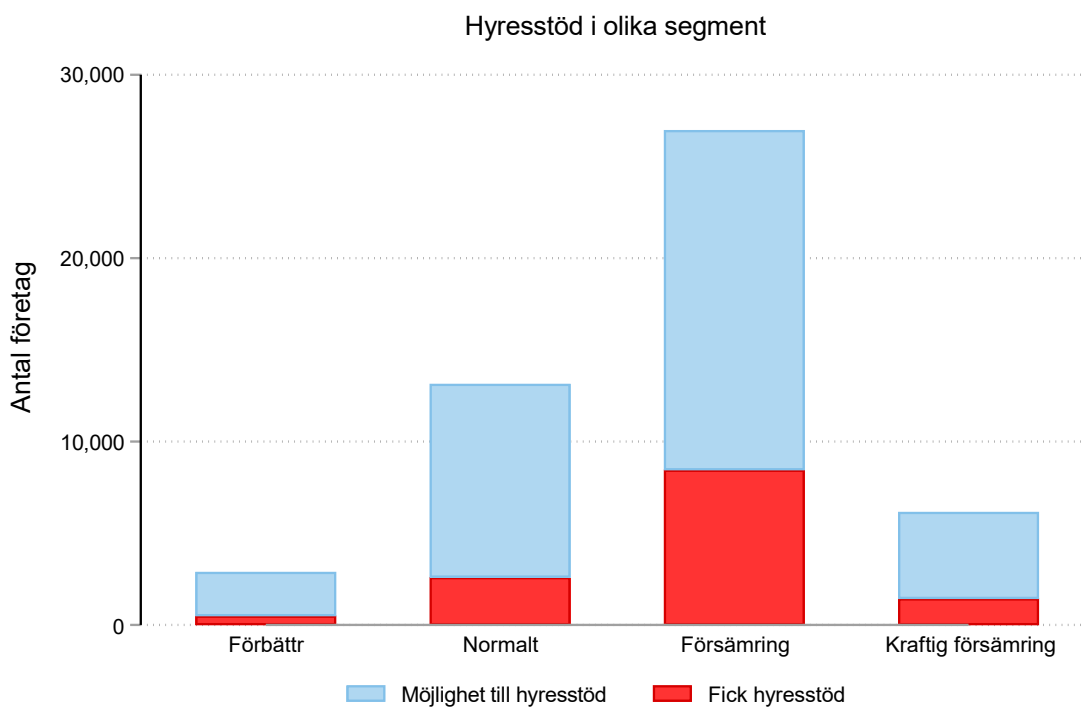
I Figur 23 och Figur 24 visar vi andelen och antalet företag inom varje segment som hade rätt till hyresstöd tillsammans med andelen och antalet som faktiskt använde hyresstödet. Även om huvuddelen av företagen som hade rätt till och använde stödet finns i de mest drabbade branscherna, är det tydligt att det finns avvikelser. Drygt 15 000 företag hade rätt till hyresstöd (om de kom överens med sin hyresvärd) trots att de verkade i branscher där förekomsten av omsättningsfall inte ökat på något påtagligt vis. Drygt 3 000 av dessa företag fick också hyresstöd i någon omfattning.

Figur 23 Andel företag med rätt till hyresstöd respektive nyttjande av hyresstöd över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan. Lista på branscher som har rätt till hyresstöd är hämtade från regeringens hemsida.

Figur 24 Antal företag med rätt till hyresstöd respektive nyttjande av hyresstöd över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på branschnivå enligt Figur 16 ovan. Lista på branscher som har rätt till hyresstöd är hämtade från regeringens hemsida.

Sammantaget tyder analysen på att de olika stöden skiljer sig med avseende på träffsäkerhet. Omställningsstödet framstår som det mest träffsäkra, men även detta stöd tycks i viss mån gått till företag vars omsättning fallit av andra skäl än coronapandemin. Stödet vid korttidsarbete framstår som det mest problematiska stödet genom delvis bristande träffsäkerhet samtidigt som det till skillnad från den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgiften använts under lång tid. Analysen tyder också på att träffsäkerheten skulle kunna ha förbättrats om information om hur företag i olika branscher drabbades tidigt under pandemin hade varit tillgängliga och utnyttjats.

8 Sammanfattning och slutsatser

I denna rapport har vi beskrivit och analyserat användningen av fyra pandemirelaterade företagsstöd under 2020. Det handlar om den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för de första 30 anställda under mars-juni (som tekniskt sett är en skatterabatt), stödet vid korttidsarbete, det omställningsstöd som varierat i grad av generositet och det hyresstöd som betalats till hyresvärdar som minskat hyreskostnaderna för företag i särskilt drabbade branscher. Sammantaget handlar det om stöd på cirka 70 miljarder kronor. Med de restriktioner vi använder i analysen fångar vi cirka 60 miljarder kronor, dvs drygt 85 procent, av dessa stöd. Hälften av företagen i vår analys mottog mer än 20 000 kronor per anställd genom de fyra studerade åtgärderna under 2020. Eftersom alla de fyra stöden varit tillgängliga i någon form även under 2021 är den totala mängden stöd i pandemin ännu större.

Den tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgiften mars-juni 2020 var tillgänglig för alla företag och därför fick de allra flesta företagen någon form av stöd under 2020. En fjärdedel av alla företag har också sökt och fått stöd genom något av de andra tre stödsystemen. Hälften av de som fått stöd via dessa andra system har fått mer än 50 000 kronor per anställd. I genomsnitt har företagen fått mer stöd (per anställd) ju färre anställda de har. Delvis beror detta på att nedsättningen av arbetsgivaravgiften bara gällde de första 30 anställda inom varje företag och därmed blev mindre generös per anställd i större företag.

Våra analyser visar tydligt på behovet av de analyserade stöden. Betydligt fler företag än vanligt drabbades av mycket stora omsättningsfall under 2020. Men då volatiliteten i företagets omsättning är stor även under normala tider är det svårt att särskilja vilka företag som drabbats just av pandemin snarare än av andra störningar. Risken är därför uppenbar att en del av företagsstöden har gått till att subventionera företag som även utan pandemin skulle ha problem på grund av låg produktivitet. En sådan fördelning av stöden skulle minska drivkrafterna till den strukturomvandling som vi vet är central för ekonomisk tillväxten. Rapporten illustrerar denna problematik genom att visa att företag med stora omsättningsfall av andra skäl än pandemin bidrar negativt till produktiviteten inom varje bransch.

Utformningen av företagsstöden kom till stor del på plats under krisens gång. Därför är det viktigt att studera hur väl de fungerat, så att vi kan lära oss vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra för att kunna utforma mer effektiva system i eventuella framtida kriser. Vår övergripande bedömning är att stöden har varit viktiga för att förhindra utslagningen av att alltför många svenska jobb och företag. Ett tydligt tecken på detta är att antalet konkurser som steg under mars och april 2020 hastigt sjönk efter lanseringen av stödåtgärderna, trots att krisen blev än djupare under maj månad. En relevant fråga är dock om samma resultat kunde ha uppnåtts till lägre statsfinansiell kostnad med en annorlunda utformning av stöden. Vi kan inte definitivt besvara den frågan, men vi kan illustrera hur stöden har fallit ut till företag och branscher som drabbats olika hårt av pandemins ekonomiska effekter.

Vår analys indikerar att mer av stöden har gått till de branscher och företag som sett stora fall i sin efterfrågan under pandemin. Genomgående har företagsstöden således allokerat resurser till de delar av ekonomin som verkligen behövt dem. Men vi ser också skillnader mellan de olika stödformerna.

Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna hade inte någon ambition att rikta stödet till de mer drabbade delarna av ekonomin. Det är alltså inte förvånande att det stödet framstår som minst träffsäkert. Å andra sidan kom denna nedsättning redan i mars 2020, när osäkerheten kring den fortsatta utvecklingen var särskilt stark. Åtgärden kan därigenom ha varit viktig för att undvika att den ekonomiska chock som pandemin innebar fortplantade sig genom ekonomin. Generella stöd, som per definition har låg träffsäkerhet, behövde heller inte prövas utifrån EU:s regler om statsstöd och kunde därmed införas snabbare än riktade stöd. I andra ändan av skalan ser vi omställningsstödet. Det är väldigt tydligt att den övergripande delen av detta stöd gått just till de hårdast drabbade branscherna och stödformen står också för en betydande del av transfereringarna till företagen i dessa branscher.

Bilden av korttidsstödet är mer blandad. Huvuddelen av stödet har gått till företag med stora omsättningsfall och branscher vi bedömer varit särskilt utsatta under pandemin. Men samtidigt ser vi att ungefär 7 miljarder kronor i korttidsstöd gått till företag i branscher där vi inte ser någon onormal ökning av företag med stora fall i omsättningen. Vi ser också att ungefär 4,5 miljarder kronor av korttidsstödet gått till företag med en större omsättning under 2020 än under 2019. Korttidsstödet har också i större utsträckning gått till företag som är mindre produktiva än andra företag i samma bransch. Sammantaget talar detta för att det kan ha funnits anledning att begränsa korttidsstödet till de branscher som drabbades hårt av pandemin istället för att göra det tillgängligt för företag i alla branscher.

En del av vår analys berör hyresstödet, som i sig inte har dragit så stora medel som de andra stöden (totalt 1,35 miljarder kronor under 2020). Stödet är dock principiellt intressant då det var begränsat till företag i ett antal specifika branscher. Vi visar att de branscher som haft rätt till stöd i genomsnitt drabbats hårdare av pandemin än andra branscher. Men samtidigt har även detta stöd i viss utsträckning (ungefär 20 procent) gått till branscher som inte träffats särskilt illa av pandemin. En möjlig förklaring är att beslutet om de branscher som fick söka stödet behövde ske med kort varsel under en tid då informationen högst begränsad. Vi visar dock i rapporten att det *i princip* hade varit möjligt att på ett ganska tidigt stadium observera i vilka branscher en hög andel företag skulle komma att bli särskilt påverkade av pandemin.

Det sistnämnda resultatet är intressant då det illustrerar det potentiellt stora värdet av att löpande kunna följa ekonomins utveckling. För att göra detta kunde beslutsfattarna utnyttja realtidsgenererade mikrodata som löpande kommer in till Skatteverket och andra myndigheter. En utmaning för beslutsfattande under kriser är alltså en brist på aktuell information om hur läget faktiskt ser ut. De uppgifter som skapas inom ramen för den offentliga statistiken är varken tillräckligt snabbt sammanställda eller tillräckligt detaljerade för att tjäna som beslutsunderlag för en träffsäker stödpolitik. En allmän lärdom torde därför vara att en bättre datainfrastruktur som möjliggör sammanställningar av registeruppgifter i realtid kan ge bättre förutsättningar för beslut med svåra politiska avvägningar under kristider.

Några av våra grannländer tog initiativ till att skapa sådan infrastruktur i samband med pandemin. I Finland samarbetade akademiska institutioner med den statliga statistikmyndigheten (Statistikcentralen) för att i realtid tillhandahålla relevant ekonomisk information av den typ vi analyserat i rapporten (Helsinki Graduate School of Economics Situation Room 2020). Norge använde också liknande information tidigt för att analysera vilka som drabbades hårt av pandemins ekonomiska effekter (Alstadsaedter m.fl. 2020). Här finns viktiga lärdomar att dra.

Avslutningsvis vill vi betona att vår rapport enbart har fokuserat på att beskriva selektionen av de företag som mottagit stöd i olika former. En analys av den utsträckning stöden har nått de företag som mest behövt dem är en viktig del i att bedöma åtgärdernas måluppfyllelse. Samtidigt finns det flera intressanta och viktiga aspekter kring stödets *effekter* som vi inte har kunnat analysera inom ramen för denna rapport. Vi avser dock att analysera frågor om stödets långsiktiga effekter på företagen och deras anställda under det fortsatta arbetet inom samma pågående forskningsprojekt.

Referenser

Alstadsæter, A, B Bratsberg, G Eielsen, W Kopczuk, S Markussen, O Raaum och K Røed (2020), "[The first weeks of the coronavirus crisis: Who got hit, when and why? Evidence from Norway](#)", *Covid Economics*, Issue 15, 7 May 2020, CEPR.

Andersen, T M, S Holden och S Honkapohja (2022), "Economic consequences of the pandemic – The Nordic countries", Background report prepared for the Swedish Corona Commission.

Andrews, D, C Criscuolo och P N Gal (2015), [Frontier Firms, Technology Diffusion and Public Policy: Micro Evidence from OECD Countries](#), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Paris.

Balleer A, B Gehrke, W Lechthaler och C Merkl (2016), "Does Short-Time Work Save Jobs? A Business Cycle Analysis", *European Economic Review*, 84: 99-122.

Bartelsman, E, J Haltiwanger och S Scarpetta (2013). "Cross-Country Differences in Productivity: The Role of Allocation and Selection", *American Economic Review* 103 (1): 305–34.

Bénassy-Quéré, A, B Hadjibeyli oeg G Roulleau (2021), "[French firms through the COVID storm: Evidence from firm-level data](#)", VoxEU.org, 27 april.

Bighelli, T, T Lalinsky och CompNet Data Providers (2021), "[COVID-19 government support and productivity: Micro-based cross-country evidence](#)", CompNet Policy Brief No. 14.

Bronzini, R och E Iachini (2014), "Are Incentives for R&D Effective? Evidence from a Regression Discontinuity Approach", *American Economic Journal: Economic Policy* 6(4): 100-134.

Busso, M, J Gregory och P Kline (2013), "Assessing the Incidence and Efficiency of a Prominent Place Based Policy", *American Economic Review* 103(2): 897-947.

Cahuc, P, F Kramarz och S Nevoux (2021), "[The heterogeneous impact of short-time work: from saved jobs to windfall effects](#)", CEPR Discussion Paper 16168, Centre for Economic Policy Research.

Cella, C (2020), "[Bankruptcy at the time of COVID-19 – The Swedish experience](#)", Staff Memo, November 2020, Sveriges riksbank.

Coeuré, B (2021), "[What 3.5 million French firms can tell us about the efficiency of Covid-19 support measures](#)", VoxEU.org, 8 september.

Committee on the Monitoring and Evaluation of Financial Support Measures for Companies Confronted with the Covid-19 Epidemic (2021), "Summary of the final report", 9 August (hela rapporten finns tillgänglig på franska på [www.strategie.gouv.fr/sites/strategie.gouv.fr/files/atoms/files/fs - rapport final - comite coeure - 27-07-21_0.pdf](http://www.strategie.gouv.fr/sites/strategie.gouv.fr/files/atoms/files/fs_-_rapport_final_-_comite_coeure_-_27-07-21_0.pdf)).

Cooper, R, M Meyer och I Schott (2017), "[The employment and output effects of short-time work in Germany](#)", NBER Working Paper 23688, National Bureau of Economic Research.

Criscuolo, C (2021), "[Productivity and business dynamics through the lens of COVID-19: The shock, risks and opportunities](#)", uppsats presenterad vid konferensen 2021 ECB Forum on Central Banking: Beyond the pandemic: the future of monetary policy, 28-29 september 2021.

- Criscuolo, C, R Martin, H G. Overman och J Van Reenen (2019), "Some Causal Effects of an Industrial Policy", *American Economic Review* 2019, 109(1): 48–85.
- Cros, M, A Epaulard och P Martin (2021), "[Will Schumpeter catch Covid-19?](#)", CEPR Discussion Paper No. 15834, Centre for Economic Policy Research.
- Ekholm K, O Nordström Skans, T Persson och A Åkerman (2022), "Pandemins effekter på svensk ekonomi under 2020", underlagsrapport för Coronakommissionen.
- Eliasson, K, P Hansson, I Ouraich och U Tynelius (2021), "[Strukturumvandling och omställningspolitik i svenskt näringsliv](#)", *Ekonomisk Debatt*, årg 49, nr 5, s 50-64.
- Erixon, L (red.) (2003), *Den svenska modellens ekonomiska politik: Rehn-Meidnermodellens bakgrund, tillämpning och relevans i det 21:a århundradet*, Atlas Akademi, Stockholm.
- Europeiska kommissionen (2020), "[Samordnad ekonomisk reaktion på Covid-19-utbrottet](#)", meddelande från kommissionen, 13 mars 2020, COM(2020) 112 final.
- Europeiska kommissionen (2021), "[Temporary framework for state aid measures to support the economy in the current Covid-19 outbreak](#)", Communication from the Commission, consolidated version.
- Europeiska unionens råd (2020), "[Rådets förordning \(EU\) 2020/672 av den 19 maj 2020 om inrättande av ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krisituation \(SURE\) till följd av covid-19-utbrottet](#)", *Europeiska unionens officiella tidning*, 63:1-7.
- Helsinki Graduate School of Economics Situation Room (2020), "[Real-time economic analysis of the COVID-19 crisis: Lessons from Finland](#)", VoxEU.org, 21 maj 2020.
- Hensvik, L och O Nordström Skans (2020), "[Covid-19 Crisis Response Monitoring: Sweden](#)", IZA COVID-19 Crisis Response Monitoring, IZA Institute of Labor Economics.
- Heyman, F, P-J Norbäck och L Persson (2021), [Ekonomiska krisers dynamik – en ESO-rapport om företagsomställning och strukturumvandling](#), Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), 2021:6.
- Henriksen E, E Moen och G J Natvik (2020), "[En principiell tilnærming til økonomiske tiltakspakker mens vi bekjemper koronaviruset](#)", *Samfunnsøkonomen*, 2, 2020: 6-11.
- Harasztosi, P, L Maurin, R Pál, D Revoltella och W van der Wielen (2021), "[Policy support during the crisis: So far, so good?](#)", uppsats presenterad vid EC Annual Research Conference, 15 November 2021.
- Kline, P och E Moretti (2014), "Local Economic Development, Agglomeration Economies, and the Big Push: 100 Years of Evidence from the Tennessee Valley Authority." *Quarterly Journal of Economics* 129 (1): 275–331.
- McGowan, M A, D Andrews och V Millot (2017), "[The walking dead?: Zombie firms and productivity performance in OECD countries](#)", *OECD Economics Department Working Papers no. 1372*, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Paris.
- OECD (2020), *OECD employment outlook 2020: Worker security and the covid-19 crisis*, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Paris .

OECD (2021), [COVID-19 emergency government support and ensuring a level playing field on the road to recovery](#), OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), 21 oktober 2021, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Paris.

Bilaga A Tekniskt appendix tillhörande avsnitt 7.2

I rapportens avsnitt 7.2 analyserar vi hur förändringar i förekomsten av stora omsättningsfall relaterar till användningen av företagsstöd. Här förklarar vi mer i detalj hur måtten konstruerats och varför, samt redovisar resultat från variationer i den använda statistiska modellen.

A1 Ramverk

Vi kan inledningsvis tänka oss att risken för att drabbas av stora omsättningsfall utan pandemin varierar mellan olika typer av företag. En typ kan till exempel definieras av storlek och bransch. I rapporten visar vi att risken varierar betydligt mellan företag av olika storlek och mellan branscher under vanliga år. Vi kan även tänkas oss att andra attribut, som till exempel tidigare chocker och företagets produktivitet, kan vara relevanta i detta sammanhang. Vi kan referera till andelen företag av varje typ som skulle upplevt stora omsättningsfall om inte pandemin slagit till som företagstypens ”basrisk”.

Vi kan vidare tänka oss att *effekten* av pandemin på företagets risk att drabbas av stora omsättningsfall under 2020 varierar mellan företag av olika typer. Risken för varje typ att drabbas av ett stort omsättningsfall under 2020 påverkas då både av den underliggande basrisken och effekten av pandemin:

$$\text{Risk 2020} = \text{Basrisk} + \text{Effekt av pandemin}$$

Vi kan skriva om relationen så att effekten av pandemin ges av förändringen i risk (per företagstyp):

$$\text{Effekt av pandemin} = \text{Risk 2020} - \text{Basrisk}$$

För att få en bild av hur stor effekten var för varje typ av företag beräknar vi först andelen företag av varje typ som drabbas av stora omsättningsfall *innan pandemin*. I rapporten använder vi förändringen mellan 2017 och 2018 för detta ändamål. Detta blir således vårt empiriska mått på basrisken.

Vi kan därefter beräkna andelen företag av varje typ som drabbas av stora omsättningsfall *under pandemin*. Vår skattning av hur mycket pandemin har påverkat risken för stora omsättningsfall för varje typ av företag blir således:

$$\text{Skattad effekt} = \text{Andelen med stora omsättningsfall 2020} - \text{andelen med stora omsättningsfall 2018}$$

En komplikation är att risken 2018 inte med säkerhet fångar hur stor risken under 2020 skulle ha varit om inte pandemin hade inträffat. Det finns naturligen viss variation mellan år även utan en pandemi och vi vill gärna se i vilken utsträckningen förändringar ligger utanför denna normala variation. Därför skattar vi exakt samma modell på data från ett år tidigare för att ta fram en (”placebo-liknande”) *före-effekt* från en period utan pandemieffekter:

$$\text{Före-effekt} = \text{Andelen med stora omsättningsfall 2019} - \text{andelen med stora omsättningsfall 2017}$$

Vi använder därefter dessa ”före-effekter” för att beräkna spannet av normala variationer.

A2 Skattningar med hjälp av branschindikatorer

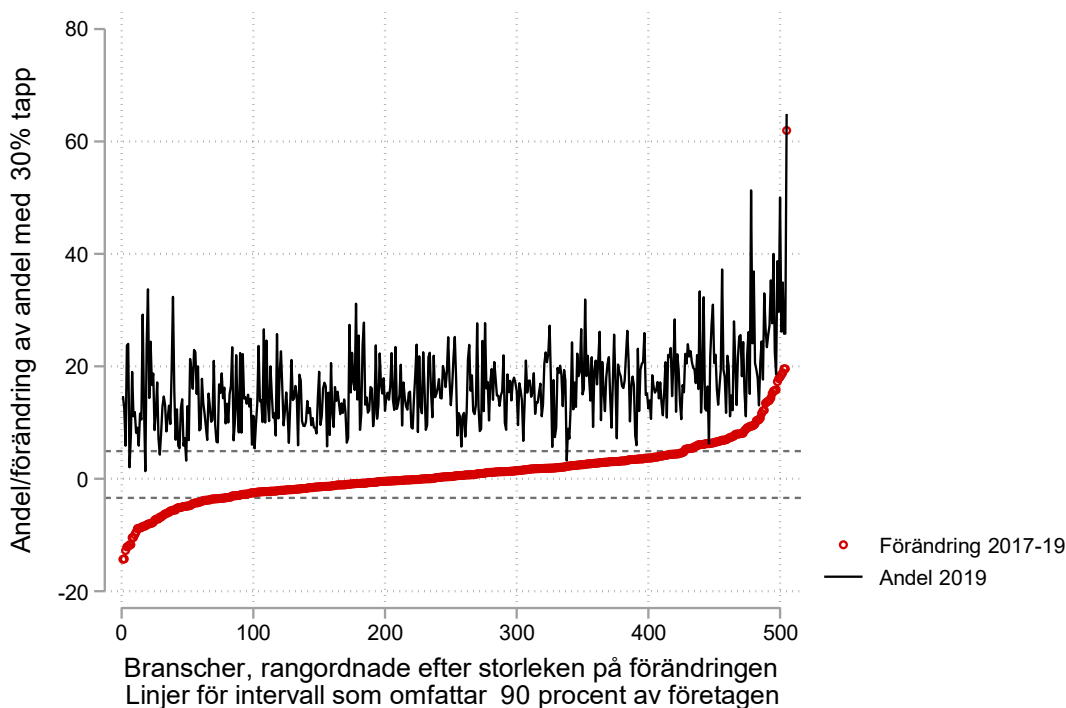
A2.1 Skattningarna i rapportens huvuddel

I rapporten implementerar vi ovan beskrivna ramverk. Vi definierar varje typ av företag som en grupp företag som tillhör samma 5-siffrarsbransch. I resultaten som visas i rapportens huvudtext har vi

begränsat urvalet till branscher med åtminstone 30 företag, vilket resulterar i drygt 500 olika branscher, och därmed drygt 500 olika typer av företag.

”Före-effekten” för varje bransch skattas enligt ovanstående som skillnaden mellan 2019 och 2017 i andelen företag som drabbas av stora omsättningsfall relativt föregående år inom varje bransch. Resultaten visas i figur A1. De horisontella linjerna visar intervallet inom vilket 90 procent av alla företag återfinns. Den övre av dessa gränser använder vi sedan för att definiera vad vi menar med ”normal” variation när vi analyserar data under pandemin i rapportens huvudtext. Den grupp av branscher som enligt vår definition har ”försämrade” förutsättningar i rapporten har således upplevt försämringar som överstiger detta intervall, medan de som haft förändringar som är mindre hamnar i kategorierna ”normala förändringar” eller ”förbättrade förutsättningar”. Det kan tilläggas att gruppen med normala förändringar således bara innehåller negativa förändringar, men inom det normala intervallet.

Figur A1 Skattningar av normal variation på branschnivå som används i rapporten

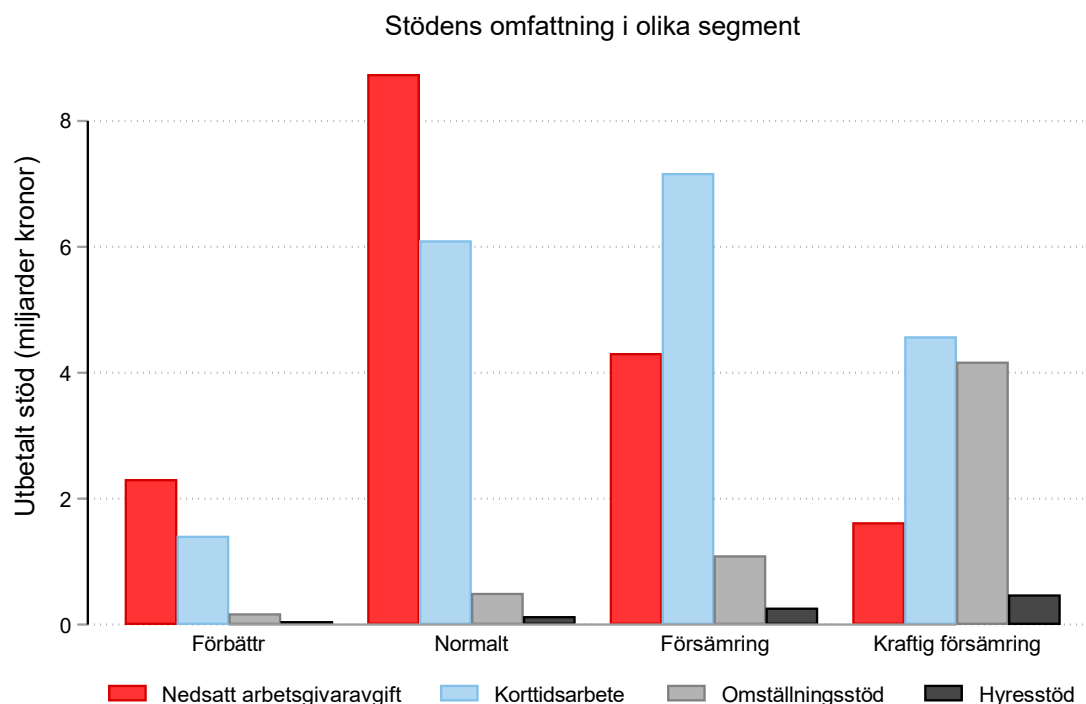
Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Den svarta kurvan visar andelen företag i varje bransch med ett minst 30-procentigt fall i omsättningen 2019. Vi har även beräknat andelen företag i varje bransch med ett minst 30-procentigt fall i omsättningen 2017. Förändringen (mellan 2017 och 2020) i andelen företag inom varje bransch med ett minst 30-procentigt omsättningsfall visas av de röda punkterna. Branscherna är sorterade från den största minskningen till den största ökningen av andelen stora omsättningsfall. De horisontella linjerna innesluter de förändringar som är relevanta för 90 procent av företagen. Den övre av dessa linjer är fångar upp 4,9 procent förändring vilket används som gräns för normal förändring i rapportens huvudanalys (se figur 16).

A2.2 Robusthetsanalys utan de minsta företagen

Som framgår av databeskrivningen i rapportens Tabell 2 så är de allra flesta företag mycket små. Det kan finnas skäl att oroa sig för att dessa små företag får för stor betydelse i analysen. För att säkerställa att detta inte påverkar våra resultat har vi gjort om hela analysen efter att vi tagit bort alla företag med färre än 5 anställda, vilket är majoriteten av alla företag. Vi använder sedan detta mer

begränsade urval och gör om hela analysen från beräkningen av andel företag som upplever stora omsättningsfall per bransch och år, via klassificeringen av vad som är normal variation till uppdelningen i segment och slutligen beskrivningen av hur stöden fördelat sig. Genomgående är resultaten att betrakta som oförändrade. Självklart påverkas nivåerna i en del analyser (inte minst den som räknar *antalet* företag som får hyresstöd). Men ingen av våra slutsatser påverkas på något vis, vilket är betryggande. Figur A2 visar fördelningen av stöd till företag i olika segment efter att de minsta företagen exkluderats. Den motsvarar Figur 18 i rapporten.

Figur A2 Företagsstödens fördelning över branschsegment där företag drabbats olika hårt av pandemin (motsvarande Figur 18 i rapporten) efter att små företag exkluderats

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 och minst fem anställda under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Segmenten är definierade på samma sätt som i rapportens huvudtext, men utan att de minsta företagen använts i analysen.

A3 Skattningar med hjälp av mer data

I rapporten använder vi oss av branschindikatorer för att definiera företagstyper, vilket innebär att alla företag i samma bransch får samma basrisk och samma bedömda effekt av pandemin. Men vi har även skattat modeller där vi använt betydligt mer information om företagen, vilket innebär att vi tillåter basrisken och effekterna att också variera utifrån andra aspekter som särskiljer företag i samma bransch från varandra. Vi nyttjar här följande information

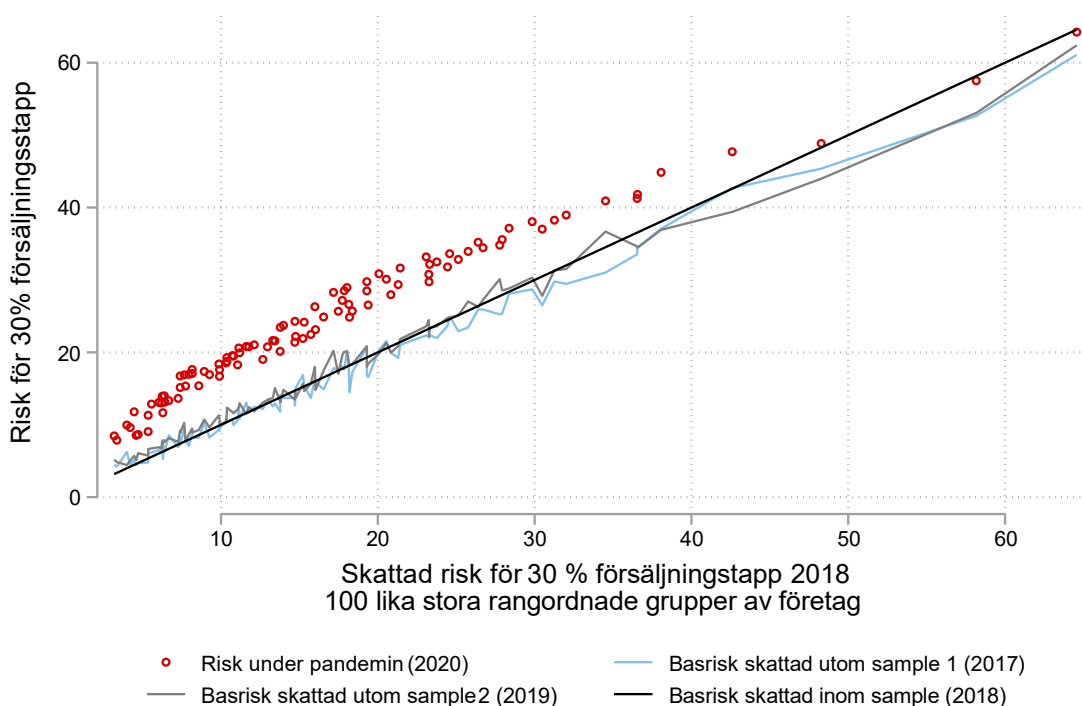
- Indikatorvariabler för varje bransch på 5-siffrig nivå enligt SNI.
- Sex storleksklasser i termer av fjolårets sysselsättning (1, 2-4, 5-9, 10-49, 50-249, 250+) och åtta storleksklasser i termer av fjolårets omsättning baserade på fördelningen i data där omsättningsgrupperna definieras av percentil 5, 10, 25, 50, 75, 90, 95 inom varje år.

- c. Tredje gradens polynom i förra årets arbetsproduktivitet (omsättning per anställd) och tredje gradens polynom i förra årets förändring i omsättning. Vart och ett av dessa interageras med de 8 storleksklasserna för omsättning.
- d. Förändring och produktivitet trunckeras vid 1:a och 99 percentilen. Vi inkluderar därför även separata indikatorvariabler för trunckerade observationer. Slutligen inkluderas även en indikator för företag som har dykt upp som nya i datamaterialet under det föregående året.

Med hjälp av dessa variabler predicerar vi därefter förekomsten av omsättningsfall för varje år. Vi jämför sedan prediktionerna i enlighet med ramverket som presenterades i avsnitt A1 ovan. Företag som har egenskaper som förknippas med högre risk för stora omsättningsfall under pandemin än under perioden innan placeras i segment med försämrade förutsättningar precis på samma sätt som när vi använde branschindikatorerna.

Ett par tekniska aspekter av analysen kan noteras. En är risken för att modellen är ”överspecificerad” så att vi överskattar modellens förmåga att predicera utfallet. En annan är att de faktorer som påverkar risken för stora omsättningsfall skulle kunna variera år från år även utan pandemin. För att bedöma betydelsen av dessa farhågor har vi skattat modellen på data för 2018 och därefter relaterat denna prediktion till utfallen för de andra åren. För att kunna illustrera data, rangordnar vi företagen efter prediktionen från 2018 och grupperar dem därefter i 100 lika stora percentilgrupper. Resultaten visas i figur A3 där prediktionen för 2018 (för varje percentilgrupp) beskrivs på x-axeln och utfallen för vart och ett av åren visas på y-axeln.

Figur A3 Prediktioner skattade på data från 2018 med den rikare modellen relaterade till utfall för andra år

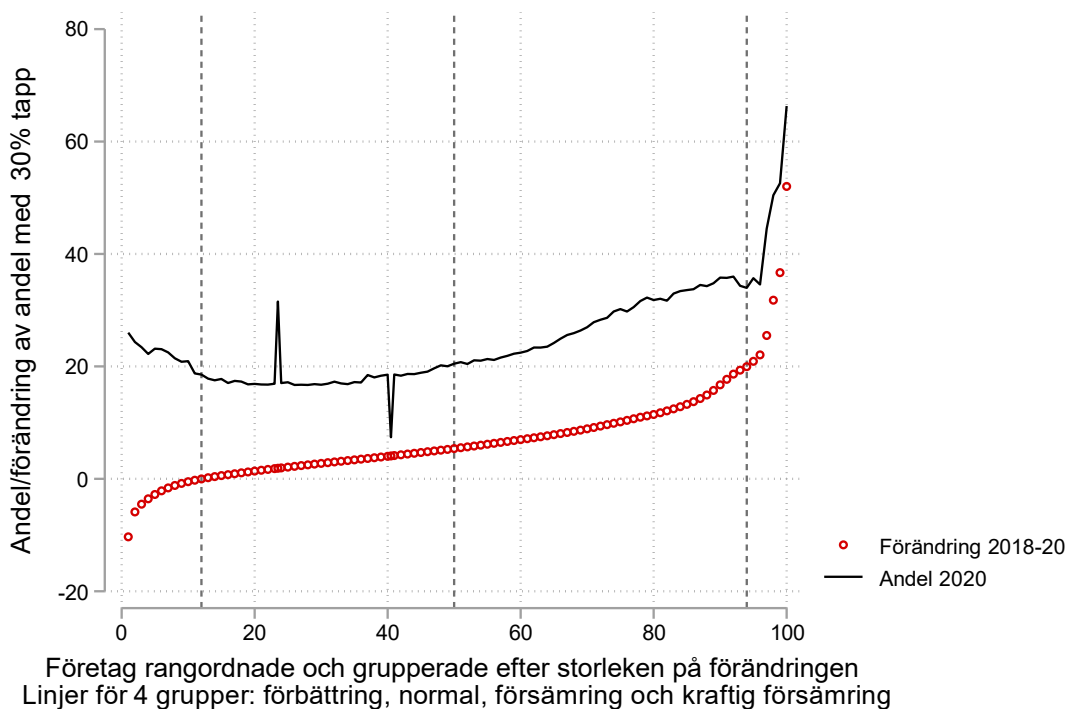

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under föregående år enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Figuren relaterar prediktioner baserat på data för 2018 med utfall för andra år. Den statistiska modellen är beskriven i löptexten. Utfallet är i samtliga fall indikatorvariabel för omsättningsminskningar om 30 procent eller mer.

Som framgår är överensstämmelsen mellan prediktionen för 2018 och utfallen för de andra åren *före* pandemin väldigt god (linjerna ligger på varandra). För de tre hårdast drabbade procenten av företag ser vi visserligen vissa avvikelser i storleksordning mellan prediktionerna som är skattade inom samplet (2018) och de som är beräknade utom samplet (2017 och 2019), men även där är rangordningen tydligt bevarad. Det hela tyder på att vi inte har betydande problem med att modellen är överspecificerad och det visar dessutom att våra variabler har en stabil effekt på risken för stora omsättningsfall innan pandemin. Figuren visar också att ökningen av risken under pandemin slår relativt jämt över fördelningen av basrisk, med visst undantag för en något mindre ökning för de tre procent av företagen som har den allra största basrisken.

I figur A4 visas resultat motsvarande Figur 16 i rapportens huvuddel, men nu baserat på vår rikare modell. Här kan vi inte som i Figur 16 visa en punkt per bransch eftersom skattningarna också varierar inom branscherna. Istället har vi grupperat företagen i percentiler efter att ha rankat dem enligt förändringen i andelen företag med stora omsättningsfall. Företag återfinns således i den högsta percentilen om företagets egenskaper har en betydligt starkare relation till stora omsättningsfall under 2020 än vad samma egenskaper hade under 2018. Grupperingarna är inte exakt jämförbara eftersom varje percentil har lika många företag vilket inte gällde för branscherna, men formen på fördelningen är snarlik den vi såg i Figur 16.

Figur A4 Förändring i andelen företag som ser stora omsättningsfall, per bransch (motsvarande Figur 16 i rapporten) men för den rikare modellen

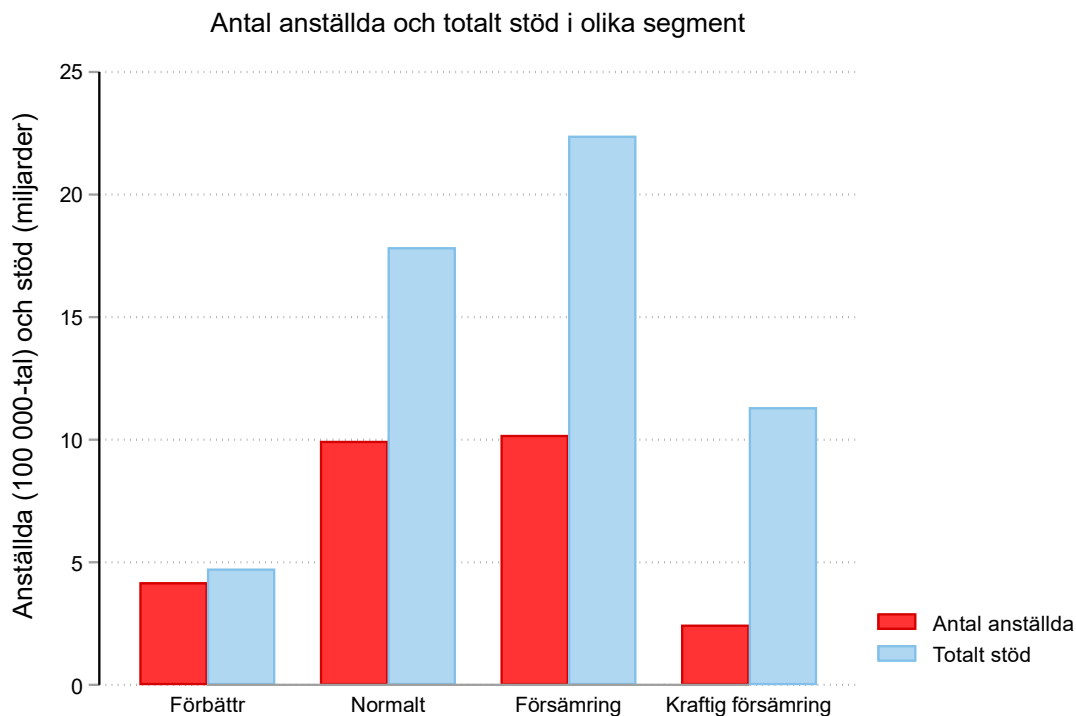

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Figuren motsvarar Figur 16 i rapportens huvuddel, förutom att den rikare modellen som beskrivs i löptexten har använts.

I Figur A5 visar vi därefter fördelningen av sysselsättning och totalt utbetalt stöd i relation till grupperingen av ekonomin baserat på denna rikare modell, således motsvarande Figur 17 i rapporten. I jämförelse med Figur 17 ser vi att denna modell grupperar något mer av sysselsättningen (och

stöden) till de mer extrema utfallen ("förbättrade förutsättningar" respektive "kraftiga försämringar"), men att bilden på det stora hela är väldigt likartad.

Figur A5 Sysselsättning och totalt stöd i segment där företag drabbats olika hårt av pandemin (motsvarande Figur 17 i rapporten, men för den rikare modellen)

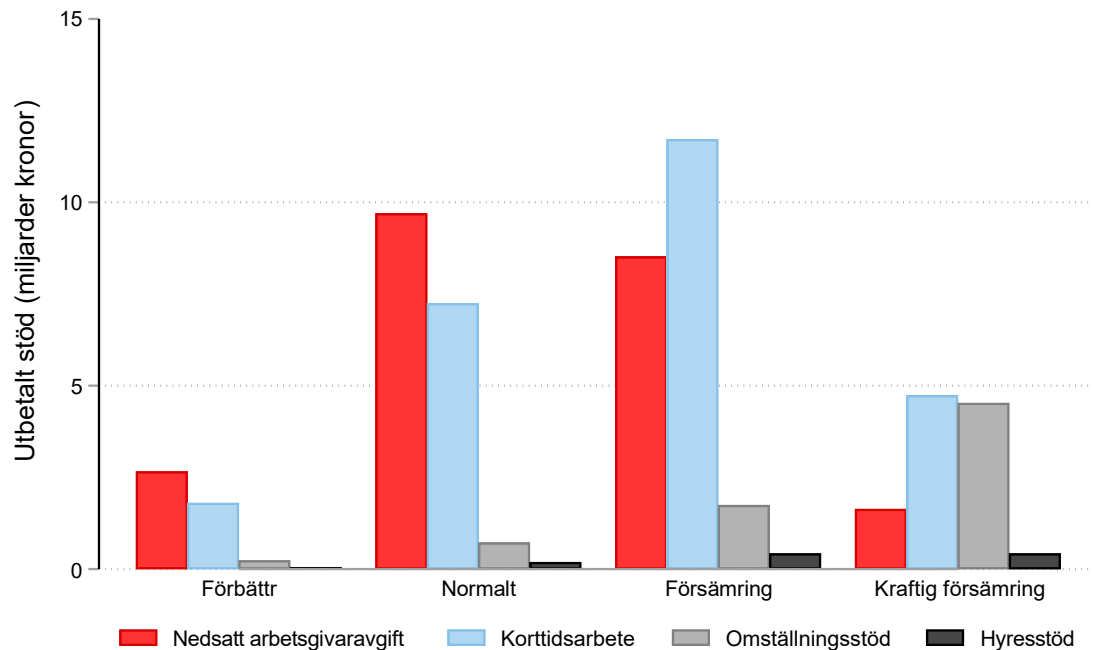
Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Figuren motsvarar Figur 17 i rapportens huvuddel, förutom att den rikare modellen som beskrivs i löptexten har använts för att definiera segmenten.

Slutligen, i Figur A6, som motsvarar Figur 18 i rapporten, beskriver vi återigen fördelningen av de olika stödtyperna till de olika segmenten definierade utifrån denna rikare modell. Återigen ger resultaten en bild som är väldigt lik vad som framgår av huvudtexten i rapporten. Enligt den rikare modellen har dock något mer av korttidsstödet allokerats till de delar av ekonomin som inte drabbats av onormala ökningsfall i andelen företag som drabbas av stora omsättningsfall.

Figur A6 Företagsstödens fördelning över segment där företag drabbats olika hårt av pandemin (motsvarande Figur 18 i rapporten, men för den rikare modellen)

Stödets omfattning i olika segment

Not: Data är begränsat till aktiebolag med en omsättning om minst 250 000 (och minst en anställd) under 2019 enligt momsregistret. Endast branscher med minst 30 företag. Figuren motsvarar Figur 18 i rapportens huvuddel, förutom att den rikare modellen som beskrivs i löptexten har använts för att definiera segmenten.

Avslutningsvis kan det noteras att vår analysansats *i princip* är väl lämpad för att inlemma maskininlärningsmodeller eftersom det handlar om att generera prediktioner utifrån rika data. Det angreppssätt som ligger närmast till hands hade varit att använda en "Causal Forrest" där en datadriven algoritm sekventiellt delar upp data i "löv" och skattar effekten av pandemiåret i vart och ett av dessa löv (med hjälp av en annan del av data) och därefter aggregerar dessa skattningar på ett sätt som skapar en predicerad effekt för varje del av den ursprungliga datamängden. Vi har dock valt att inte applicera denna typ av metod. En stor del av vår förklarande variation är även i denna rikare modell baserad på de drygt 500 branschkategorierna och det är inte en datastruktur som lämpar sig väl för en Causal Forrest. Vi bedömer inte heller att det är troligt att valet av modell är centralt för våra slutsatser.